

БУРЯД УНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведей, Министруудай Соведей орган

№ 129 (11423)

1967 оной июнин 3, суббото

Сэн 2 мүнгэн

УШӨӨ НЭГЭ ҮРЭГ НЭМЭБЭ

Эдэ. Дарма Гармаевич Донева Аюша Хандажапович Дамиранов хоёр «Октябрьский» совхоздо хонин хүрэг харуулаха. Эдэ хоёр хониншод мүнөө жэл эхэл амжалттайгаар ажаллана. Отара дээрхи 581 эх хонинхоонь 581 хурьган абтажа, нэгшье гарза хорлогтойгоор ногоондо гаргагдаа. Энэний ушөө нэгэ хонин хүрэг болохо байна бшуу.

Хониншодто тул абалгынь үедэ тэдэнэй нүхэд эхэ туһалаа. Хүдөө ажахын институтай студентер Валентина Никола, Зина Шедбайло хоёр хониншодто ялалханаар туһалхан байна. Тэдэнэр энэ отара дээрэ хурьгашалаар ажаллажа, хониншоной дүршэл

шадбаритай танилсаа. Эндэхэ хониншод үбэлжлэгдөө хайнаар бэлдэхан хадаа нима амжалта туйлаба гэсэн. Ушар юуб гэхэд, отаринхид нэгдөндө 800 центнер үблэ бэлдэхан байна. Эндэхэ хониншод мүнөө жэл үблэ эхээр бэлдэхэ гэжэ харааланхай.

В. ЖАРКОН.

ИЮЛИН ТҮСЭБӨӨР

Хурамхаанай леспромхозой Хурамхаанай модо бэлдэхэй пунктин хүдэмаришод аллартай ойн гүйсэхэ энэ жэлдэ эршмэтэй шангаар ажаллана. Тэдэнэр модо бэлдэхэ, шэрхэхэ таба харын түсэбье болоорхоонь урид дүүргээд, даабаринаа гадур 6000 кубометр модо Эхэ орондоо бэлдэха. Хүдэмаришан бүхэнэй ажалтай бүтээсэ 22 кубометрээр эхэ боло.

Энэ пунктин модшод социализм мурьсооней хүндэ харын дунгоор шалгаржа, «Забайкалец» комбинатай, профсоюзай обкомой дамжуулган Улаан тугта, мянган тухаригай 1-дэх мүнгэн шанда хүртэхан байна. Худанай леспромхозой Худанай модо бэлдэхэй пунктин коллективтэ хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаа. Шулуутайн леспромхозой Барзэнэй модо бэлдэхэй пунктин хүдэмаришод аллартай ойн гүйсэхэ энэ жэлдэ эршмэтэй шангаар ажаллана. Тэдэнэр модо бэлдэхэ, шэрхэхэ таба харын түсэбье болоорхоонь урид дүүргээд, даабаринаа гадур 6000 кубометр модо Эхэ орондоо бэлдэха. Хүдэмаришан бүхэнэй ажалтай бүтээсэ 22 кубометрээр эхэ боло.

Энэ пунктин модшод социализм мурьсооней хүндэ харын дунгоор шалгаржа, «Забайкалец» комбинатай, профсоюзай обкомой дамжуулган Улаан тугта, мянган тухаригай 1-дэх мүнгэн шанда хүртэхан байна. Худанай леспромхозой Худанай модо бэлдэхэй пунктин коллективтэ хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаа. Шулуутайн леспромхозой Барзэнэй модо бэлдэхэй пунктин хүдэмаришод аллартай ойн гүйсэхэ энэ жэлдэ эршмэтэй шангаар ажаллана. Тэдэнэр модо бэлдэхэ, шэрхэхэ таба харын түсэбье болоорхоонь урид дүүргээд, даабаринаа гадур 6000 кубометр модо Эхэ орондоо бэлдэха. Хүдэмаришан бүхэнэй ажалтай бүтээсэ 22 кубометрээр эхэ боло.

леспромхоз), Мельниковой (Худанай леспромхоз) участогууд 2-дөхи мүнгэн шанда хүртэха. Нүхэд Арешевый (Худанай леспромхоз), Гомьяковий (Байгалийн леспромхоз) даадаг участогуудай модшодто 3-дахэ мүнгэн шан барюулагдаа. Ойн хүдэлэхэй ажалтай нахтала жагсахан эдэ түрүү коллективүүд унгархан таба харын түршала хадад жэлэйнгэ түсэй дүүргэхан байна. Мүнөө тэдэнэр июлиин түсэбөөр ажаллана.

Н. ТЮРНЕВ.

БОЛДОГУУ солдируу, болдо дошо газарта үблэ сайшаха гэсэн амархан хэрэг бэшэ гэжэ гартаа хажуур баржа үзэхан хүн мэдэхэ байха.

Тимэ газарай ногоо тракторай, морин косилкаар сайшахаа байха, гар хажуураар догоодоо абаханье гайтай. Халтад гэхэдээ, хажуур болдогто шагалжа, уршаха ябуулахгүй, һүүлдэ һүүлдэ эбдэржэ халтаха. Арай хурй таллаа болонон үблэ ногоонин болдогтой забнар руу унада, абтахагүйл.

Эгээл энээнхэ боложо, «Эрдэм» совхозой дүрбэхэй отделеңдэ Мухар-Шабэр гэжэ газарай няздэ эхэ сабшалангайн ургажа жэлдэ жэлдэ хусад хайнаар абтангүй халадаг байхан юм.

Энэ Мухар-Шабэрэй баруун, зүүн басын сабшалан дээрхэ жэл бүри гектарай 15—20 центнер үблэн гарадаг юм. Тинхэлэ Шабэрхэ доошоо зургыша гол соонь ногоон байал элбэгээр ургадаг.

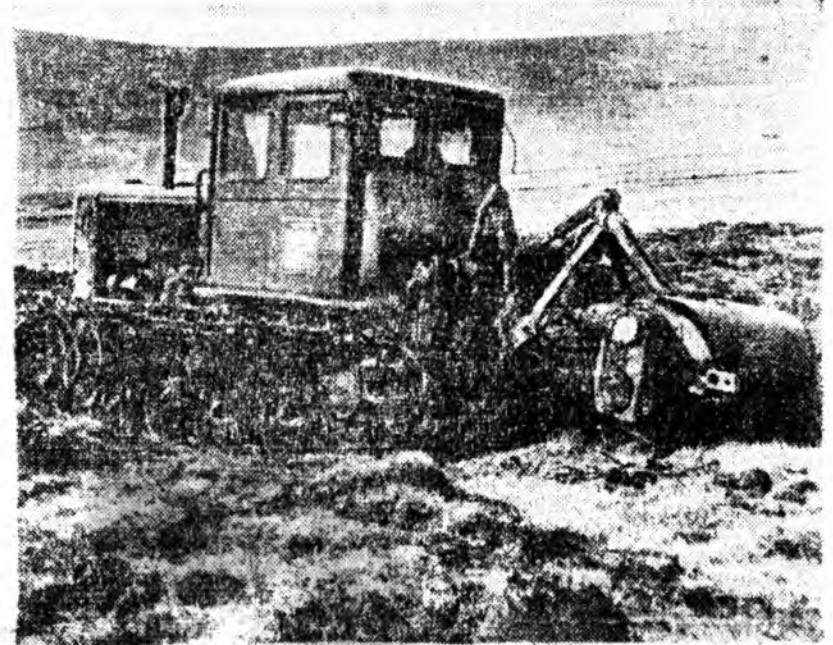
Юб гэхэдэ, газаринь дооро шинг нойтоор талалтадгүй, хара хурьтэй бшуу. Тэдэ эл шоро мууга болдогхоонь боложо, энэ сабшалангайнэй ехэшин сабшалангайнэй ногоонинь тэмэ халгардаг байгаа. Би эдэ болдог дононуудын тухай оньон машинаар үндэоорнь хоюулан жэгдэлээрхивэй гэжэ үншэй хорхойтогшо нам. Мүнөө тэрэмни одоол хүсэдэжэ байна даа,—гээд эндэхэ луговод Лондок Ринчингоо хоерана.

Мүнөө Шабэрхэ урагнаа бургаага шугы ургашахан, болдог

дошо болошонон газарта гурбан томо трактор абаатайгаар хүнхидээн ябана. Тухайн машина хойноо шагтагалхан хоёр трактор болдируу солдируу болдог соогуур гарахадаа, зуураарнь таба отолон, жэжэ болотор хэрхээд ябашана. Тэрэмниень «С-100» трактор хүндэ дисктэй борнойгоор хүндэлэн эүбэжэ, бутаруулан ябана.

— Ингэжэ болдогудые отолон, жэжэ болгононгоо һүүлдэ дүшлэньки ябуулаад, хүндэ калтогор жэгдэлэн заруулахади. Тингээд эндэ түрүүшын жэлдэ зельнко, «костер безостый» гэжэ ногоо тарихамнай,—гэжэ эндэ хүдэлжэ байхан ахалагша тракторист Михаил Казаков хэлэсэ.

Дуршалтай бэрхэ механизатор Михаил Казаков түрүүтэй трактористнар Григорий Ерофеев, Ни-

БОЛДОГУУД СУХАРИНА

Гектаршы газар ажахыда үнэтэй

колай Казаков гэгшэд арбаад хониг соо 27 гектарта болдог сабарлэжэ, тэндэхэ бургаага шугы арилгаа.

— Урдань энэ табн гаран гектар газаринь тэриришье үблэ болдог дононуудын тухай оньон машинаар үндэоорнь хоюулан жэгдэлээрхивэй гэжэ үншэй хорхойтогшо нам. Мүнөө тэрэмни одоол хүсэдэжэ байна даа,—гээд эндэхэ луговод Лондок Ринчингоо хоерана.

Мүнөө Шабэрхэ урагнаа бургаага шугы ургашахан, болдог

рихадэ гектарай 50 центнер лаб абтаха. Тингэжэ урдань хүсэд хэрэгдэдэггүй байхан энэ газарнаа 2000—3000 центнер үблэ жэл бүри намэжэ абаханмай гэсэн. Гадна ингэжэ элдүүригээд, зельнко, тухайн ногоо тарижархихадамнай ногоонинь саададад хураггүй шэмэтэй һайн болохо бшуу,—гэжэ отеленин луговоддудай эвеное даагша Иннокентий Александрович Братеньков хэлэсэ.

Гансашье эндэ бэшэ, бусад отеленинүүдтэнь бургаага шугы,

болдог дошо сабарлэжэ, сабшалан үргэдэхэ хүдэлмэри һайса хэгдэхэ юм. Мүнөө энэ сабшалан хайнаа 2000—3000 центнер үблэ жэл бүри намэжэ абаханмай гэсэн. Гадна ингэжэ элдүүригээд, зельнко, тухайн ногоо тарижархихадамнай ногоонинь саададад хураггүй шэмэтэй һайн болохо бшуу,—гэжэ отеленин луговоддудай эвеное даагша Иннокентий Александрович Братеньков хэлэсэ.

АВТОРАН фото.

РОССИН ЭГЭЖЭ ДҮҮ
Республикануучу

КЫЗЫЛ. «Элэгсэт» совхозой Күдүлүнэй һу наалин фермынхид Тувагай республика соо эзэн түрүүлэн хоёр халаанай хүдэлмэри эрхилжэ ороло.

Ажалтай шэнэ эхилдэхэ һайн үрэ бүн харуулажа захалаа. Ийн түрүүн наалиндай хүдэлмэрин сиеме ашагайгаар хэрэгдэхэ ара болгожо олодо. Долоон часай хүдэлмэрин үдэр бөдүүлдэйнэй һүүлээр ажалтай бүтээсэ дээшлээ, малай харуулан һайжараа. Наалишад эхэ һу һадаг болоо, гэжэ республикын хүдөө ажахын министрство наалиндай ажил хүдэлмэрин шэнэ ёно гуримы сэгэнэ.

ЯХАД УЛАС АЯНШАДЫЕ ХҮЛЭНЭ
ЯКУТСК. Энэ зүн Яхадый Автономит республикида тоогүй олоч аяншад ошохо юм. Тэдэнэр аятай зохид онгооор Ленз мурэн дээрүр ябаха. Теллохотодуудай хилсхүндтэ Яхадый царан хайханаар оёдонон гугал, мамонтын яһаар хэһэн зүйлүүд хидилдагдаха байха.

Аяншад 1912 ондо Ленкын үйлэ хэрэгэй болонгон газарта ошохо, олох, хото городуудаар ябаха, тэр тоодо, эрдэнээр баян хизаар болохо Мирный хото ошохо, тэндэхэ эрдэнэ, алта малтан абадаг хүдэлмэришэдэй ажалтай танилсаха байна.

(ТАСС-ай корреспондентүүдэй мэдээсэл)

ФЕРМЭ ДЭЭРЭ ХОЕР ХАЛААНАЙ АЖАЛ
КЫЗЫЛ. «Элэгсэт» совхозой Күдүлүнэй һу наалин фермынхид Тувагай республика соо эзэн түрүүлэн хоёр халаанай хүдэлмэри эрхилжэ ороло.

Ажалтай шэнэ эхилдэхэ һайн үрэ бүн харуулажа захалаа. Ийн түрүүн наалиндай хүдэлмэрин сиеме ашагайгаар хэрэгдэхэ ара болгожо олодо. Долоон часай хүдэлмэрин үдэр бөдүүлдэйнэй һүүлээр ажалтай бүтээсэ дээшлээ, малай харуулан һайжараа. Наалишад эхэ һу һадаг болоо, гэжэ республикын хүдөө ажахын министрство наалиндай ажил хүдэлмэрин шэнэ ёно гуримы сэгэнэ.

ЯХАД УЛАС АЯНШАДЫЕ ХҮЛЭНЭ
ЯКУТСК. Энэ зүн Яхадый Автономит республикида тоогүй олоч аяншад ошохо юм. Тэдэнэр аятай зохид онгооор Ленз мурэн дээрүр ябаха. Теллохотодуудай хилсхүндтэ Яхадый царан хайханаар оёдонон гугал, мамонтын яһаар хэһэн зүйлүүд хидилдагдаха байха.

Аяншад 1912 ондо Ленкын үйлэ хэрэгэй болонгон газарта ошохо, олох, хото городуудаар ябаха, тэр тоодо, эрдэнээр баян хизаар болохо Мирный хото ошохо, тэндэхэ эрдэнэ, алта малтан абадаг хүдэлмэришэдэй ажалтай танилсаха байна.

МОСКВАНА А

ҮНДЭР ШАГНАЛ

Областин ажалшад ажахын ба соёл культурын байгуулалтада амжалта туйлаһанайн түлөө СССР-эй Верховно Соведей Президиум Ирославиин областие Лениней орденуор шагнаба.

(ТАСС).

ДЭЭДЭ ШАГНАЛ ХАЙРА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ Орловско областие ажалшад харуулан шэнэ зориг ба баатар габьяатай түлөө, арадай ажальхэ һэргээн бодхохо ба хүжөөхэ талаар амжалта туйлаһанайн түлөө СССР-эй Верховно Соведей Президиум Орловско областие Лениней орденуор шагнаба.

(ТАСС).

Херсоной областыдо Лениней орден барюулагдаба

ХЕРСОН, июнин 1. (ТАСС). Областин ажалнадай ажахын болон соёл культурын байгуулалтада амжалта туйлаһанайн түлөө шагналтан Лениней орден мүнөөдэр Херсоной областыдо барюулагдаба. Энэ алдарт үйлэ хэрэгтэ зорюулагдан барай суглаан областин театрта болоо.

Энэ үндэр шагналые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэмшүүн, Украинин КН-гай ЦК-гай Нэгдэл секретарь Н. Е. Шелест барюулаба. Украинин Коммунист партия Центральна Комитетэй, Верховно Советэй Президиумай, УССР-эй Министруудай Советэй үмэнхөө—областин хүдэмаришад колхозникууд болон интеллигенцие үнэн зүрхэнхөө амаршала.

ДОСААФ-ай бүхсөозина VI съезд

МОСКВА, июнин 1. (ТАСС-ай корр.). Арми, авиаци, флотдо туһалха һайн дурадай бүтэцтэ бүхсөозина VI съезд мүнөөдэр хүдэлмэре үргэжэжүүлбэ.

Угөөнэй аседани дээрэ ДОСААФ-ай Центральна комитетэй, Центральна шалгалтын комиссия тоосоотэ элдхэлүүд тухаа булгамай Беларуссин республиканска комитетэй түрүүлэгшэ В. Н. Савин үгэ хэлэсэ.

Баатариг вьетнам арадай туһалгашад — ДРВ-гай министрүүдэй Советэй дэргэдэхэ физкультурта ба спортын хэриме эргилжэ Гүрээдэй комитетэй делегацие толгойлогшо Нго Лианай үгэ хэлэхэдэ, съездин аргалдаг төлөмө шагна алыга ташаагай уугаа.

Совет правительствыда, СССР-эй арада бэлсхалан хүргэгдөө

Нагэдэмэл Араб Республикын национальна хуралдаанай түрүүлэгшэ Анвар Садат СССР-эй Верховно Советэй сонгай Советэй түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, СССР-эй Верховно Советэй Национальностуудай Советэй түрүүлэгшэ Ю. И. Пликинсий нэрэ дээрэ телеграмма эльгэгээ. Тус телеграмма дутороо Анвар Садат мүнөө үедэ Дутын Зүүн зүгтэ урагшагүй байдалай тохөөлдөөд байхада, ОАР-ай хураа болдые Совет правительствын, СССР-ай арадай гүйсэд дүүрэнэй ойгожо байһанайн түлөө ОАР-ай национальна хуралдаанай үмэнхөө гүн сэдхэхэй баяр бэлсхалан хүргэбэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДА ХАВАРАЙ ТАРИЛГЫН, ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯВСА ТУХАЙ

1967 оной июнин 1-нэй мэдээн (Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	бухалдаг тарихадэ-шыншын	түрү тоодо ороогоо үржүүлгэ	шыншын	гүжүрүзэ	харгабуха	паарай халаанэ даваншын
Баргажанай	74	90	98	37	85	19
Бэшүүрэй	83	95	99.9	77	81	41
Зэдын	87	87	104	43	81	33
Яруунын	74	98	102	—	40	35
Баутын	64	109	—	—	—	—
Загарайн	83	93	100.5	69	99.7	82
Захаамнай	63	96	104	78	92	80
Кабанскын	90	98	106	21	102	13
Прябайкалин	80	99.9	101	—	65	29
Хэжэнгын	90	99.8	104	60	71	53
Хяагтын	74	88	103	41	87	36
Мухар-Шабэрэй	79	94	100.4	47	92	51
Сэлэнгын	79	94	101	45	92	48
Түнхэнэй	89	97	102	58	92	63
Улаан-Удын	87	99.0	102	65	104	67
Хорин	72	91	99.8	72	92	38
Хойто-Байгалай	4.7	8.4	—	—	240	4.1
	дахин	дахин				дахин

ГУРВАН ТЕАТРАЙ ФЕСТИВАЛЬ

ЧЕБОКСАРЫ. Марш, Удмуртин, Чувашай Автономит гурбан республикандуудай оройной драмийн театрууд энэ зундаа бэе бээдэ айламанласан, эрчим зүжэгүүдэ табиха юм.

Чувашай АССР-эй оройной драмийн театр шоньһарада Удмурти ошохо байна.

Ньюһа харада Чебоксарай театр Пошкар-Ола хотодо зүжэгөө харуулажа захалха, Марш болон Удмуртин театрийнхид зунай һаруудта Чувашоид ишэн ишэн зүжэгүүдэ табиха юм.

УХИБУУДШЫЕ, ЕХОШЫЕ ХҮНҮҮД АМАРХА

ПОШКАР-ОЛА. Пошкар-Ола, Казань хотонудые холбодоо харгыһа хажуу тээшнэ 75 модонй газарта айхобтар хайхан байдалтай Кичер нуур оршодог юм. Марш АССР-эй Облсоветроп энэ пионерэй шэнэ элүүржүүлхэ газар баряа. Ухибүүдэй байрлаха хоёр дилхар мантан байһан, спортигна түхээрлээнүүд эндэ бодонхой. Нуурай эрөөд ухибүүдэй икандэ орохо газар түхээрлэгдэнхэ. Загана берддөг эдирүүдэй очоосондунше асаргаданхай.

Мүнөө зунай амартада гаралан ухибүүдье утгаха һуулин түхээрлэжэ хэдэжэ байна. Намар, үблэдөө эндэ эхлүүр амарха юм.

СОВЕТ-АФГАН ХЭЛСЭЭНҮҮД

КАБУЛ, июнин 1. (ТАСС). Ч. хельсготун ордоно СССР-эй Верховно Соведей Президиумай Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Афганистанай премьер-министр Мухаммед Ашим Мейвандаль хоёрой хоорондо хэлсээнүүд хэгдэбэ. Энээнэй урла гэсэ.

НАГЛУ ХОТДО ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИ

НЭЭГДЭБЭ

КАБУЛ, июнин 1. ТАСС-ай тусгай корреспондентүүд А. Ступак А. Петров хоёр ингэжэ мэдээсэбэ: Энэ үлгөөгүр Наглу хотодо Советскэ Союзай аша туһаламжаар баригдан гидростанцие нээлгын баяр жайхаланта ёһолодо болоо.

Найдэрэйхээр шэмэглэгдэн бөгөдөн гидростанцие хаалтада СССР-эй Верховно Соведей Президиумай Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, Афганистанай хаан Мухаммед Захир Шах, мүн тэдэнэртэй суг ябалсан хунууд хуржэ ерөөбэ. Хаалтын төбсөг дээрэ айлаңгай бууха үзэмжтэй һайхан майханууд татаганхай.

Энэ оройной эртэ урлын ёһо заншалаар гидростанцие нээхэ ёһолодо коронай шүлэг уншалгаар ахилаба. Улаань ГЭС-эй барилгын начальник Абдул Кадус Малжид микрофонгоор үгэ хэлэсэ. Мангай хани барисаатай Советскэ Союзай финансова болон техникска туһаламжын ашаар Афганистанай залуушуудай байгуулан манай орон доторхи эгээн томо барилгануудай нэгые тусхай ёһоор нээжэ байһан үзэрнай тон эхэ баяр баясаланта үдэр болоо, гэжэ тэрэ тэмдэглэсэ.

Афганистанай хадын хэрэгүүдэй ба промшленностиин министр инженер Салим Афганистанай экономиксэ хүжөөхэ хэрэгтэ Наглугай ГЭС-эй эхэхан урха шанарые тэмдэглэдэ, энэ барилгы бөдүүхэ хэрэгтэ Советскэ Союзай техникска туһаламжые үндэрөөр сэгнэсэ. Гэжэ совет мэргэжэлтэй ажал тухай халуун дулаан үгэнүүдые хэлэбэ.

СССР-эй Верховно Соведей Президиумай Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный манга алыга ташаагаар угтадан, микрофондо хүтэлбэ.

Н. В. Подгорный орон доторхи эгээн томо гидростанцие бариха дүрлэгэнтэйнь лашарамуудан, Наглугай баяр ёһолодо хааладажа байһан хунуудые, Афганистанай бүхэ арад ээиние СССР-эй Верховно Соведей Президиумай, Совет правительствын нэрлээ, өөрийнгоо үмэнхөө үнэн зүрхэнхөө амаршала.

Афганистанай болон совет барилгашадэй зөхөн байгуулахы харилсаан дотор манай ардуудай хоорондохы бата бэхи хани хүжээлэбэ даа дахин али тотоор харгалда, гэжэ Н. В. Подгорный мэдүүлбэ. Манай урла зүгтэ оршодог хүршэ Афганистанай Советскэ Союзай харилсаан тэгшэ алин эрхын, бэе бэйлсгээ тотоолын хэрэгтэ оролодоггүй, али али таладаа аша үрлэй байһанай үндэхан дээрэ амжалттайгаар хүжэжэ байна, гэжэ билэ урма баяртайгаар тэмдэглэсэдэй, гээд СССР-эй Верховно Советэй Президиумай Түрүүлэгшэ Саашань хэлэсэ.

Афганистанай арал манай гүрэнэй экономикска ба техникска тусхай хэрэгтэ Советскэ Союзай туһаламжын, совет мэргэжэлтэй эхэхан ажалтай түлөө Афганистанай хаан өөрийнгоо нэрлээ, оройнгоо арадай үмэнхөө баяр баясалан хургаба.

Улаань хаан Мухаммед Захир Шах Н. В. Подгорный хоёр тухай түхээрлэгдэ дүтэлөөд, ГЭС-эй турбиные хүдэлгээд, планинын шанамай хаалты абадаг киноныке нэгэн дор дараба. Планинын төбсөг дээрэ тодогдонон электрискэ дамланууд нособо. Хаалтын айлаһан уһан доошоо хүүен унажа, тсари томо турбинануудые хүдэлгээ. Наглугай гидростанцие ажаллажа эхилбэ.

Наглугай гидростанцие нээлгын баяр ёһололой һүүлээр совет айшад Кабулаа бусабэ.

Эб найрамдалай тала баригша совет хунуудэй вьетнам арада үзүүлдэг туһаламжа

ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛГЫН СОВЕТ КОМИТЕДТЭ, ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАСЫН ПРАВЛЕНИДЭ

Американ ээрхэг туримхайшуудай булмтаралтада эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө вьетнам арадай тэмсэлтэй совет хунуудэй һаналаа нэгдүүлгэ үдэрһөө үдэртэ улам үргэдэжэ байна. Олон тоото митингууд, суглаанууд дээрэ, хаблэ, радио, телевиденээр эб найрамдалай тала барилга совет хунууд вьетнам арадай үнэн бозото тэмсэлы дамжээдэгэ эрид шинэчлэнгээр элэрхэйлээд, Вьетнамдэ америк булмтаралгай хэжэ байгаа харата муухай ябуулгы буюруушаана.

Совет хунууд аха дүү вьетнам арада алибаа туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа олон тоото бэлгүүд соогоо мэдүүлэ. Совет хунууд эб найрамдалай жасада нөөсөө оруулдаха, эданимемнай аха дүү вьетнам арада туһа болгон хэрэглэхэнь гуйна.

Совет арадай хүсэл эрмэлзэлые бөдүүлэн, эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет, Вьетнамые дэмжэхэ комитет ба совет олонийтын бусад эмхи зургаанууд эб найрамдалай жасада оройн мүнөөгөө эхэдэн хэмжээтэй хм, эдээ хоолой эүйл, хубсаха хундр, санитария машина, протеа, бэе мучтай болон хунуудтэ зорюулагдан түхээрлэгүүдые, трактор, бульдозер, велосипед, нүүдэл электростанци болон бусад эл бараа худалдан абаа. Эб найрамдалай тала барилга совет хунуудай элгэһан юмжүүдые ДРВ-гай олонийтын эмхиүүдтэ балаг болгон дамжуулан тула тухайн теллоход Вьетнам абаашахаа Новороссийскнаа майн 31-тэ гарбаа.

Энэ бэлэг барюулхын тулада эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитет делегациа эльгээгэ.

(ТАСС).

туһаламжатайгаар эрчим һайн харгы татаа, хэдэ хэдэн промышленна предприяти болон газар уналха һубагуудые байгуулаха гэжэ совет арад урмашан бэлсана, гэжэ Н. В. Подгорный мэдүүлэ.

Н. В. Подгорный Эхэ оройнгоо аша туһала шэнэ амжалтануудые туйлахынь Наглугай гидростанцие барилгашад — Афганистанай хүдэмаришад болон мэргэжэлтэе хүсөөд, ГЭС-эй барилгаа хаалаһанайн түлөө совет мэргэжэлтэе баясалан хурөө.

Улаань уласхоорондын эзрим асуудалнууд дээрэ тогтохо зургаа, СИНА-гай Зүүн Урда Ази

ОНШОТ ОЙГООР, УРАГШАТАЙГААР

(Атеистнүүдэй хүдэлмэри тухай)

БАШКИРАП АССР. Стерли-тамакса содово-цементнэ комбинат ургэдэгдэж байна. Энэ комбинатай эгээ эхэ барилгануудай нэгэн натрийн би-карбонатай цехэй барилга болоно. Энэ цехэй үйлдэбэрлэл гаргабан продакци хадаа элээ хоолой промышленностида орохо юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинатай барилга дээр. ТАСС-ай фото.

Түнхэн нотагай байгали, саргайн уларил онсо өөрн илгагтай гэж тэмдэглэмээр. Илээй ямарыг сага эндэхи уларил түргэн зуура түхэл шарайгаа хубилгаж байдаг. Энэ ушар байгалин үзэгдэли мэдэхгүй үбэгд, хүшлэдэй дунда элдэб янзын үзэг, энээнээ уламжалан бурхан шажанда мургэж, бүгэдэхэ ябадал үзэгдэнэ. Бурхан шажанда эсэргүү хүдэлмэри ябуулхадаа, бидэнэр нэн түрүүн нотаг бүхэнэйгөө имэжүү, онсо өөрээ илгээс хараадаа абанабди.

Нютагайхидта туһа хүрэхын тула хоёр семинар үнгэргэгдөө. Ехо заншал тухай зүбшэн хэлсэхэ науучно-практическа конференци үнгэргөө бэйлэбди. Энэнь эхэ туһа хүргөө. Юуб гэхэдэ, тус конференци хүдэлмэри бүхэнэ юмэн элэрхэн, бурхан шажанда эсэргүү хүдэлмэри нотаг бүхэнэ онсо өөрн майгтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэй гэжэ ойлогдоо.

Аймаг доторнай хэдэ хүн бурханда шүтэнэ, коммунист түхэлэй ишээ ёһо заншал манай ажабайдалда хэр зэргэ нэбэрэн ороноб — нимэрхүү тодорхой шэнжэлэл хэвэ конференци үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба. Тимэһээ тухай комисси эмхидхэгдэнэ, шэнжэлэл хэгдэнэ, хэрэгтэй материалууд суглуулагдан байна. Урил бэлдэгдэнэ анкетын ёһоор 700 хүнэй нуудал байдалтай танилсага. Мүн хүн бүхэнэй наһан, бургуули, гэр бүлхэн байдал, шажан мургэлдэ хайшан гэжэ хандадаг тухайн мэдэгдэл. Хүн бүхэнэй харюу зүб гэжэ хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, үзэгдэхэ хүнүүдэй зариман сахьнын сажэ руун харюусахаа аягуудэ тоолодог, тимэһээ хөөрөөнөө худлаха, худлаа харюусаха юм. Тимэһээ зарим нотагайхид үнэн сахээр харюусаха, тодорхой материал абтаһан, бодото байдалы эли тодор харуулан, тухай шиндэхэбэри гаргахдаа туһалһан байна.

Имэрхүү шэнжэлэл юу харуулаб гэхэдэ, радио шагнадаггүй, газетэ, журналнуудыг үншдаггүй, соёл культурын газарнуудаар отго абадаггүй хүнүүдэй олонхын бурханда шүтэдэг гэжэ элэрэ.

Бурханда шүтэгшэдэй 52 процентнэ бургуулигүй. 41.3 процентнэ арай гэжэ үзэг холбожо шадахагүй үбэгд, хүшэд болоно. Булдаадаа табн наһанһаа халиһан.

Бурханда шүтэгшэдэй тоо юундэшөө олон. Хэрбээ барилгануудыг дурдаха болоо һаа, гүшадэ наһатайшуулай 3 процент, дүшөөдэ наһатайшуулай 8.4 процент, табалд наһатайшуулай 13.3 процент, жараад ба тэршээ дээшэ наһатайшуулай — 48.6 процент хүнүүд бурханда зальбарна. Эдэнэр булдаада совхоз, колхозуудта ажилладаг, социалист байгуулагтын асару эхэ аша туйны нодөөрөө хараха, сэдхэлээрээ мэдэржэ ябаһан хүнүүд. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, бургуули багатай үбэгд, хүшэдэйман олонхын байгалин үзэгдэлнүүдыг отго мэдэнгүй.

Хайшан гэжэ нимэрхүү хүнүүдтэ шажан мургэлэй хархис удхыг ойртуулхаб?

Шажан мургэлы мчин лэ харааха болоо һазмнай, үзэгдэхэ хүнүүд маанадта абанаар лэ гомдохо, саашалашы үнэншэхөө болхо бошуу. Хүн бүхэнэйгэ нам зохидоор хөөрлэхэ, өөрһыг наманжанууды аятай зохидоор шагнаха, тингээд хамтын шиндэхэбэри гаргаха үзэгдэхэ муу бэшэ. Үзэгдэхэ хүнүүдтэй хөөрлэхэ һуухадаа, сээрхэжэ отго болохогүй. Обществын хүжэлтэ, байгалин үзэгдэлнүүдыг тайлбарлан хэлэхэдэ, хүнэй үнэншэмэ жэшээнүүдыг хэрлэхэдэ һайн гэжэ һанамаар.

КПСС-эй райкомой дэргэдэхэ совет акалада нимэрхүүгээр ябуула гэжэ оролдоно. Тимэһээ тухай кружокууды гу, али бургуулинууды эмхидхэхэ хүсэлтэй.

Тимэрхүү бургуулинуудта абалсаһан хүнүүд ухаан мэргэжлээ дээшлүүлэхэ, балиг шадабэри хурсадхаха, тухай бэлдэхэтэй болохо байна. Обществын хүжэлтын, мүн байгалин үзэгдэлнүүдэй жамна ёһыг бодотоор мэдэхэ хүнүүд үзэгдэхэ хүнүүдтэй нам зохидоор хөөрлэхэ шадаха, нотагтань дайралдан жэшээнүүдыг хэрлэн худалдэхэдэ урлагшатай байдаг. Тимэрхүү хүнтэй үзэгдэхэ үбэгд, хүшэд хөөрлэхэдэ, оршон тойронхи байдал тухай зүбөөр ухамайлаа захалха, буруу юм хэжэ абанаһаа ойлохо, бөөр буруушаха жэшээтэй. Бултаарн тингэжэ буруушаагаагүй һаа, шажан мургэлэй ёһо гуримыг харахын тула оёо тахилсадаг, ласанда ошодог. Тингээд үхибүүдэ дахуулаха, шажанэй ёһо гуримыг гэр доторошыг сахыны оролдодог байна.

Үзэгдэхэ хүнүүдтэй амьрдан хөөрлэхэдэ, тэрэнэй хэр зэргэ үзэгдэхэ байһыныг атеист бүхэн ойлого абаха ёһотой. Зарим хүнүүд бурханда мургэлдэгүйһыг һаа, шажан мургэлэй ёһо гуримыг харахын тула оёо тахилсадаг, ласанда ошодог. Тингээд үхибүүдэ дахуулаха, шажанэй ёһо гуримыг гэр доторошыг сахыны оролдодог байна.

Жэшээлэхэдэ, үзэгдэхэ хүнүүдэй 31.6 процентнэ мургэлдэ хэрлэхэдэ тухайн үзэгдэхэ байханаа гадна, дасангай жасада олоо зөөрингөө 40.2 процентныг оруула. Гадна үзэгдэхэдэ 63.5 процентнэ «эздэй, заяат» газарнуудыг тахына, 93.7 процентнэ шажанай удхатай хайдэрнүүдыг тэмдэглэдэ. Тингээд үшөө шажанай номуудыг уншаашыдыг дайралдана. Энэ байдал юу харуулнаб гэхэдэ, үзэгдэхэ хүнүүд шажан мургэлэй ёһо гуримыг эли тэгшээр сахинагүй, хоёрой хоорондуур ябашашыг дайралдаха юм.

Мүн гэрэй эзэн экзэнирүүдыг мартана отго болохогүй. Юуб гэхэдэ, хамтын ачаада хабалдаггүй экзэнирүүдэй зариман бурханда шүтэнэ. Юундэ? Гэр доторхи ажал дээрэ халирдаг экзэнир нитын байдалтай холбоо барисагүй байха юм.

Үзэгдэхэ хүнүүдэй 70 процентнэ экзэнирүүдэ ёһотой? Энэ талаар юун хэлэхэ ёһотой? Нотаг бүхэндэ ясли, садлууды олоор бариха шуухала. Зарим ажахиныудта эхэ шуухала асуудал үшөө шиндэхэдэггүй байһаар, тингээ болонхой экзэнирүүд гэрээ халирхагүй, ажал худалмари хэжэ, нитын ажаалда эдэбхитэйгээр хабаадаха һаа, гадна экзэнирүүдэй Советуудтэй үүргыг, нэрэ хүндэ бодотоор дээшлүүлэхэ, экзэнирүүдыг хушэлбарилхы ажаалда добуулхэ хэрэгтэй. Манай аймаг дотор яһада урагшатайгаар ажаалда байһан экзэнирүүдэй Советууд олон юм. Түнхэн, Тооро, мүн бусдыгшэ нотагуудтай Советуудтэй хэһэн ажалы жэшээ болгон дурдамаар. Эрхим һайнаар ажалда хаһаа, нитын ажаалда эдэбхитэйгээр хабаадалсахаһаа гадна, манай экзэнирүүд гэр соохиёо урвн гобор шэмэглэн зохиёно, үхибүүдэ ариун сээрээр хубсадуулаха хургана, айлашдыгшэ хүндэлжэ шаладаг шуу. Гэр доторно ёһо буруу ааша гаргадаг, архына шайгуул эршүүшлыг экзэнирүүдэй Советэй урда зогсохо, замээ мэдэрхэн үгэ үгэхэ баатай болодог.

Энда ганса атеистнүүд лекци уншаха, хөөрлөөнүүдыг үнгэргэхэ бэшэ, харин клуб болон библиотекнүүд тон зүбөөр хэрлэгдэхэ зэргэтэй бошуу. Мүн харуулан ойртуулха зүйлүүд нүлөө хөгшэйгээр эмхидхэгдэхэ, нотагай радио энэ хэрэгтэ хабаадалсаха байна.

«Атеистнүүд» гэрэн тухай үдэр бидэ эмхидхэнэ байнабди. Зорилгон юуб гэхэдэ, тематическа үдэшнүүд, һонирхолтой концертнүүд, диспут, театрическэ ба уншагдай конференциүүд үнгэргэгдэнэ. Нотагай радио зүбөөр хэрлэгдэхэ тула «Атеистнүүд радиоклуб» зорюута эмхидхэгдэ. Тус клубы нүхэр Егудров хүтэлбарилдэ, Газар дээрэ ажахидаларай, шажан мургэлэй бин болон, мүн байгалин үзэгдэлнүүд тухай науца түхэлэй лекциүүд уншагдадаг байна.

Мүн лекторнүүдэй бүлгэмэй ажал нилээд хайжараа. Нотаг бүхэндэ өөрн бүлгэм эмхидхэгдэнэ. Жэшээлэхэдэ, Хуурай-Һубат нотагай дунда бургуулин багшанар нүхэд Дыльков, Замбалов гэгшэдэй лекциүүд мүнөө үеын эрдэм ухаанай, колхозойн ажахи хүжэлтэтэй, Совет гурнаһай ябуулаха байһан политикатай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэнэ, шагнажашы байхада һонирхолтой юм.

Тооро нотагай лекторскэ бүлгэмэйхид (хүтэлбарилгэшэнь нүхэр Бурлов) акалада эхэ шадамаар эмхидхэнэ. Ганса атеизмээр гэдэр мүнөө жэлдэ 15 лекци, хөөрлөөнүүдыг эмхидхэнэ байна. Түнхэнэй атеистнүүд лекци уншахада гу, али хөөрлөөд үнгэргэхэдэ, шажан мургэлэй худал хурмаг зүйлүүдыг балиһаа элирүүлэ. Эдэниг саашадан бүри дэлгэстэйгээр ябуулаха хэрэгтэй. Гэбэшэ дутагданууд үшөө дайралдаһаар, зарим партийна организацинуудай секретарьнар энэ хэрэгтэ анхаралаа ёһотоор хандуулагүй.

Гэр бүхэн өөрн библиотектэй байха ёһотой бошуу. Гэбэшэ нотагай, профсоюзай библиотекнүүдтэ эржэ, шана һонин юм. Газетнүүдыг уншахы маргаха хэрэгтэй. Энэ талаар Тоорин библиотектэ горитонхой ажал гэдэрнэ. Шажан мургэлэй темда бэшэн Х. Намсараевай расказуудтаар уншагдай конференци үнгэргэгдэбэй. Мүн Түнхэнэй, Еловкын библиотекнүүд тематическа үдэшнүүдыг, атеистическа удхатай уран зохиёлой шэнжэлэл хэһэн байна.

Гэхэтэй хамта шажан мургэлэй хархис удхыг элирүүлэн номууд тухай үшөөн, Ламы, бөөгэй шажан тухай номууд үгы шахуу. Яахаб, ямар арга бадэрхэб? Шажан мургэлээр һонирхолдог, өөрн номуудтэй болоһон эрдэмтэд манай республикада үшөө бэшэ. Тэд гэдэрнэ номууд мүнөө ханаашы байхгүй. Ламазин, шаманым тухай түүхын эрдэмэй кандидатууд Р. Е. Пугаев, К. М. Герасимова, Т. М. Михайлов гэгшэд яһада бэшэдэг. Мунһэ гэхэдэ, тэд нүхэдэймэй зохиёлууд мүнөө болотой хөөрлөгдэхэ гаранагүй. Түнхэнэйхидтэ дээрэ үнгэргэгдэн эрдэмтэй номууд мүнөө илангага хэрэгтэй гэшэ.

Атеизмын худэлмэри хайжаруулаха бургуулинууд тэнсэлгэй эхэ туһа хүргэнэ. Аймагайһаа нотагуудаар хургад сар үргэлжэ аяншалха, хизаар ороно шонжэлэ, һонирхолтой материалууды суглуула. Жэшээлэхэд, Түнхэнэй, Хэрэнэй дунда бургуулинууд музейнүүд атеизмын буландуудтай юм. Эндэнь бөөнэрэй, ламанарай хэрлэгдэдг элдэбин зүйлүүд суглуулагданхай, шажан мургэлэй хархис удхыг элирүүлэн номуудыг байха, Вагшанар Д. С. Манзарханова, А. Н. Пантелеева, Ф. З. Контнер гэгшэд илангага эхэ оролдогдог гаргана. Мүн Толгойн дунда бургуулинхид муу бэшээр ажаллана.

Үхибүүд бургуулиһаа галуур юу хэвэ, үзэгдэхэ үбэгд, хүшэдэй нүлөөндэ ороно гү? Энэ асуудал багшанарай анхаралаа байха ёһотой. Шажан мургэлэй отго бургуулаһан улхатай найруулаха хургад бэшэнэ. Тингээшэ багшанарыг хургад айнаа гэрээхитэй (үзэгдэхэ үбэгд, хүшэдтэй) хөөрлөөнүүдыг үнгэргэнэ, мүнөөнэй байдалы урданай бэргэ бүүдүйл, дулин байл байдалтай жэшээлэн байна хөөрлэхы оролдоно.

Гадна шэнэ түхэлэй хайндэр, ёһо гурим, заншал гэхэ мэтнүүдыг үргэнөөр нэбэрүүлэхэдэ аша тухатайһы гэшэ. Еһо заншал зүбшэн хэлсэхэ конференциин хүдэлмэри энэ шуухала асуудал бүлгэмнэй һонирхуула. Эдэниг бэлдүүлгэдэ Нотагай Советууд, соёлой эмхи зургаанууд, бургуулинууд илангага эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Жэшээлэхэдэ, «Восточные Саяны» колхозой 40 жэлэй, Түнхэнэй дунда бургуулин 150 жэлэй ойн хайндэрнүүдыг ёһо заншалай шэнэ гуримуудай үндөөр, мүн национальн талынь сахын тэмдэглэ бэлэбди. Мүн аймагайһаа хайндэрнүүдыг тон нимэрхүүгээр үнгэргэнэбди. Ажахины түрүүшүүды даһа хилээгээр утгаха, мориной урилдаан, бүжэ барилдаан, һур хабаан — энэ мэтын ёһо гурим хүнэй сэдхэлдэ баяр түрүүлнэ ха юм.

рим хүнэй сэдхэлдэ баяр түрүүлнэ ха юм.

Гэбэшэ шэнэ ёһо гуримай хайндэрнүүд үшөөл наһандаа хүшөөл үнгэргэгдэнгүй. Наһатай гүнүүд энэ үедэ гэрээ үзлэн хүзэгшэ үбэгд, хүшэд, оёо тахин тамлаашалха юм. Наһажал хүнүүды маргана отго болохогүй, харин шэнэ ёһотой хайндэрнүүдтэ олоор хабаадуулаха хэрэгтэй. Мүн тус хайндэрнүүдэй программа шэнээр зохиёдохо, үшөө хэрлэгдэхгүй зүйлүүд: юрөөд хэлэгдэн, сээс буллаалдан, шатай шэдэлгэн оруулагдаа һаа һайн байна.

Гэхэтэй хамта буряад наһанай ёһо гурим мэдэхэ үндэр наһатай үбэгд судейскэ коллегияд хабаада һаа, бүри зохиод байха һаа, Республикнэй ардмэтэд, уран зохиёлошод туһалха шаладтай аад, мүнөө болотой аяагүйхэн ябана. Буряад арадай түрэ хуримай һайн байһан ёһо гуримыг үргэнөөр хэрлэхэ, шэнэ удхатай болгохо шуухала.

Дайнда, ажаалда шалгархан хүнүүдтэй сар үргэлжэ уулзаха мүн эхэ тухатай гэшэ. Жэшээлэхэдэ, «Сибирск» колхозой залуушууд ахамдэ колхознүүдтэй тайлаа уулзаһан байна. Эхэ, эсгэнэрэйгидэ «Габьяата колхозн» гэрэн хүндэтэ нэрэ зэрэгдэ хүртэхэдэ, залуушууд атаархана, таанадһаа дутаггүй, танай баатарлыг ажалыг үлгэр жэшээ болгон ажаллахабди. Гэбэшэ буряад үгээ үзлэн, найдуулан байна. Мүн Москва, Ленинград, Севастополь, Берлин гороудууд шадархан шантагулдаанда байлсана хүнүүдтэй залуушууд уулзаһан юм.

Бургуулин үхибүүд абанаар Л. Суворовскэ Союзай Герой Ж. Е. Тулаевай нэрэе дурдана. Тингээ ханаашы бургуулыг, Тулаевта ади эрхлээр зоримтой байхар гэдэрнэ хүмүүжүүлэгшэ бошуу. Жамбал Тулаевай алгартэ нэрэе мунхалхан үшөө аймагай түбтэ табиһан. Бургуулин үхибүүдтэ эхилээд, үндэр наһатай үбэгд, хүшэд хүртээр нийш өрнэ, һайн байһан дурасхаашы ёһолон хүндэлнэ, баглаа сээсгүүдыг тахына.

Хөжө байһан ажал тухайгаа хэлэхэдэ инимэл лаа. Ушөө эршэмтэйгээр ажаллахын тула тухай мэрэгэлтэд — атеистнүүд хэрэгтэй. Тимэһээ бидэ семинарнууды үнгэргэнэбди. Удаадак семинараа худөө нотагта үнгэргэхөөр хараалибади.

И. КРЮКОВ, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой секретарь.

ЭДЭЭ ХООЛОЙ ИНДУСТРИИ ШЭНЭ ЗҮЙЛНҮҮД

Советскэ Союз уласхоорондын выставкэ дээрэ юу харуулнаб

«Ипродмаш-67» гэгшэ выставка Москвагай «Сокольники» гэжэ парк соо нэгдэбэн юм. Энэманай адеэ хоолой промышленностин, худалдаа наймаалай, нитын адеэ хоолой тухайн талдаар далайхан эрхим зүйлүүдыг, амхилдаг тухайн талдаар, өөбөрлөгтэй хэрэгсэлүүдыг харуулаа. Харин хоёр орон өөһтүнөө туйлалтануудыг харуулаа. Тэднэй тоодо Чехословаки, ГДР, Болгар, Польша, Венгрия, Югослави, Итали, Франци, Япон, Филиппин, Англи, Швеци, Бельги, Швейцария, Австри, Голланди, США, ФРГ оролоно.

СССР — выставкэ тэн олон юмэ табилһан байна. Тэрэнэй харуулан юмэ нитэ дээрэ зургаа мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай гурбан павильон соо табилаа. Зарим машинануудыг нэмэл талмай дээрэ тохолоно. Манай Ленинград, Москвагай, Киевэй, Калининград, Удэрэвскын, Свердловскын, Одессын, Ригын, Харьковай, Куйбышевэй, Гроднын, Симферопольн, Бийскын, Горькийн болон бусад гороудуудай эрдэм-шэнжэлгэн 17 институт, 25 министерство болон албан зургаанууд экспонатуудаа элэгдэ. Эдэнь ихэнхэй, һуной, хилээманай, консерван, ликеро-архын промышленностини түрүүшэй үзэгдэхэ адеэ хоолой продукцинууды зөөлгэ автомобильнууд болоно.

Цүмнээр оройтой павильон соо совет таһагай гол экпозици табилаа. Эндэхи сооскэ үйлдэбэрлэгын лини илангага һонин. Донецкэ областин Мантрынскэ машина бүтээгэл завод иймэ машина бүтээгэ. Час соо эрхим шанартай 500 килограмм продукци буйлуулна. Мүн тэрэ павильон соо ликеро-архын зүйлүүдыг хубарилан аюулалтын лини харгалшалай анхарал татана. Ошон аргаар ханза сооһоо амгарта абахы, таронины утгаха, шал соо ула, архи гү, али пиво адууртарь хэмы, тийн линийн нүүгөө хадаа шэлүүдыг аби байса таг-

лаад, ханза соо хэмынь аймаг харана. 6000 дүрэн шал хэ соо энэ конвейерһаа гарана. Эмэли Москвагай, Полтавын, Черкассын, Мелитопольн машин бүтээгшэлэй хамтын хушоор бүтээгдэнэ.

Далай дээрэхи эгээн амтатай морожено гаргадак лини Ленинград, хай машина бүтээгшэл харуула. Энэнь хүнэй гарай хабаадаггүйгөөр бүтээгдэнэ. Час бүри 300 килограмм морожено гаргана.

Калиновскэ машина бүтээгэл завод «Укрпротсакар» гэгшэ проектын институтай, садарай промышленностини эрдэм-шэнжэлгын институттай хамтада тухай машиналуудыг харуула. Мунөө оройтой саахарай заводта 300 гаран тичмэ машиннуудыг худална. Иймэ машина харгалша, кукурузын буурсаг ашаһыг бууруулан тула хүнгэхөөр туйлган тухайн талдаа болохо. Игэ хахал минута соо автомобиль ашша буурулаа. Оройн өвсөөд саахарай прелитригнүүд дээрэ шэнэ машина хэрлэгдэхэ, жэл бүри 150 мянга шахуу худалмэрилгэшэмы аймаха, 20 миллион хуртэр тухайн арибаха арга олгохо байна.

Кафе-автоматууд эхэ һонирхолтой. Эдэнь кофе, сэй, какао, конфета, газированно ула, пиво, жэмасэй шүүнэ, архи, консервээр хэгдэһэн хаууны оёд сооскэ худалдааг бүлгэ буйлуулна.

«Сокольники» СССР-эй харуулан юмэнүдтэй олонхын манай орон дотор эхэ ариалтайгээр хэрлэгдэхэд, бусад түрүүшэй прелитригнүүд дуратайгаар худалдан абадаг.

Советскэ Союзнай выставкэ дээрэ 350 гаран экспонат харуула. Тэднэй олонхын худалдаа байһар харуулаа. Техническэ шэнэ һонин зүйлүүдыг үйлдэбэрлэн дээрэ харан туга Москвагай, мүн оройн бусад гороудууд 32 прелитригнэ аскерси хэлгэхээр хадаагдана.

Татьяна ВОЛОДИНА (АПН).

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИВУУДАТА ЭКОНОМИЧЕСКА ХҮДЭЛМЭРИ ҮЛЭЛ

«Авангард» колхоз экономикнөө талаар нулашар ажахи мүн. Тинхэн муртөө эндэхи партийна организаци экономическа хүдэлмэри хайжаруулаха, хушэлбарилгэшэ, мэргэжэлтэ бүтэхи үйлдэбэрлин үрэ дүн шэнжэлжэ хургаха, саашадаа энэ шуухала хэрэгтэ хүсэндэ хүрэхэ гэжэ отго оролдоногүй. Тус партийна организацин секретарь нүхэр Красновиной тоосоо зүбшэн халсахада, партин райкомой бөөрө нимэ тобилолдо хэһэн байна.

Саашада экономическа хүдэлмэри хайжаруулаха арга дуршалыг заабарилһан удхатай тогтоол бөөр дээрэ абтаба.

В. ДАНИЛОВ.

ПАРТИЙНА СУГЛААН — ФЕРМЭ ДЭЭРЭ

Тарбагатайн «Дружба» колхозой нэгдэхэи отделеини партийна организацин элэгжэтэ суглаан эндэхи һаалин ферма дээрэ болоно. Тэрэ суглаанда фермын бүхэ машад, отделеини мэргэжэлтэд хабаадалсаба.

Суглаанай үзэмжэдэ Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлдэ абтаһан социалист улангануудай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал табидаба. Тус асуудалаар отделеини эрхлэхын нүхэр Чебуниин элидхэл хэһэн байна. Хэлсэгдэн асуудал тухаша олон хүн үгэ хэлэ, отделеини урда табидаһан зорилгонууды амжалтатайгаар бэлдүүлэхэ талаар хөөрлөөдөн болоно.

«Дружба» колхоз гүрэндэ һу худалдаха хахал жэлэй түсэбэ нитын эхээр дүүргэжэ, түсэбэ дээрэ 500 центнерһээ дошо бөөр һу бүлгэхэлэй пунктда тугааша гэрэн хүсэлтэй. Тэрэ тэмсэдэнь өөһдөнөө хубитыг эхээр оруулаха шадаха байһанаа отделеини коммунистууд нэгэн дуугаар мэдүүлэб.

Суглаанай һүүлээр эндэ сугларһан коммунистууд фермын малшадтай ажал хэрэгтэй. ажабуудалтай танилсаба.

КОММУНИСТУУДАЙ АМЖАЛТА

КПСС-эй гэгшүүд Георгий Феофанович Зайцев, Владимир Александрович Корытов — Калининэй нэрэмжэтэ колхозой Дээдэ-Саянын отделеини хоншоно. Алдарта жэлдэ бэлдүүлэхээр абтаһан социалист уялгаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэдэнэр эхэтэ оролдогдо гаргана. Хоншоо һайнаар ондо оруулаа, түл түрсэһынь эрхим. 588 эхэ хоншоно 588 хурьга абад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлжэ байна. Энэнь 100 эхэ хоншоо 95 хурьга абтантай жэшээтэй болоно. Ингэжэ эдэнэр түл абагаар ажахи дотороо нэгдэхэи һуури эзлээ.

А. НАГАСЛАЕВ, Улаан-Удын аймаг.

Барганаһан аймагай Дэрээнэй совхозой ахалагша хоншоно Мария Цыренова хонин ажаалда худэлжэ эхилһээр нилээд үннэй боложо байна. Дүй дүршлөөр баян энэ хоншоно һүүлэй хоёр жэлэй туршад хонин бүриһөө хурьга абажа, һайнаар түлжүүлһэн байха юм.

Түрүү хоншоно Мария Цыренова хүн зонийнгоо үндэр этигэл найдабарида хүртэжэ, аймагай Советэй депутатаар һунгаданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хоншоно М. Цыренова. Г. ТОКМАКОВОП фото.

«Буряад үнэндэ» бэшэһэнэй һүүлээр

«ХУРСА УДХАТАЙГААР, АНХАРАЛ ТАТАМААР»

Иммэ гаршатай статья 1966 оной декабрин 30-най номерто толилогдо бэлэй. КПСС-эй Хорин райкомой, аймагай Советэй гүйсэднотой үүсхэлээр харагай материалнуудай 1967 оной фондые хубаарилхадаа, Хорин аймагай уран зурагшад хэрэгсэлмэнь хангахаар хараал-хүлэбэрлэхэ гэжэ тэрэ бэшгэ доторн хэлэгдэнэ.

Гурбадахын гэгшэ, харуулан ойртуулаха агитацин хэрэгсэлнүүды уран гобор шэмэглэхэ худалмэрилдэмнай манда туһа хүрэхэдэ, зүбшэл заабар үгэхэ эмхи зургаан слодоггүй. Харин республикын уран зураашад союзда хандаһанай арсалта хэһэн, үнгэрэхэдэ гобоглын худалмэри бүтээхэ ямарыг эргэхүйт гэрэн зандахыг удхатай харюу үгөө һэн гэжэ нүхэр Романов бэшэнэ.

Редакциин зүгөө эльгээгдэхэ бэшгэтэ уран зураашад союзын правленийн түрүүлэгшэ нүхэр Казанский, уран хайханы фондын Бурядад отделеини директор нүхэр Дабани гэгшэд мүнөө болоторо харюу үгөөгүй байха юм. Редакци үнгэрхэн табна һарын туршад эдэ нухэдтэ гурба дахин һануула хэһэн юм. Эдэ нухэднөө харюу хүлээбди.

Үүсхэл гарагшад үгэдөө хүрэнэ

ХОНИШОДНАЙ БАЯРТАЙ

Мунөө манай «Эрдэм» совхозой хоншоно бүхэ хоншоно, мүн энэ жэлэйнгэ түл бүтэһынь бэлдээр гэрлэдг азуулаха байна. Гансахан жэлэй туршад хонин һурга гэгшэ олон болоһон-һонд үзэгдэнэ. Тэрөншыг гайхалгүй. Байһаа оройн табна һара соо совхоздо 17 мянга гаран хурьгад абтаа түлжүүлэгдэнэ. Энэманай жэл соо гүша гаран отара хонид нэмэһэн болоно бошуу. Мүн байһаа ондо ажахыда зүүа эхэ хонин бүриһөө 82 хурьгад абтаа. Харин нөдөндө бүхэл жэлдэ зүүн эхэ хонин бүриһөө 76 хурьгад абтаһан юм. Гадна отарануудта мүнөө хабарай хурьгад түлгэ абтаха байһай. Бүхыдоо 8 отара хонидо хабар түрүүлэхэ.

Совхозой бүрбэлхи, табилан отделеинүүдтэ зүүн эхэ хонин бүриһөө 89.2—90 хурьга абтай. Тингээ зарим түрүү хоншонодай бүриһы һайн үрэ дүл туй

МААН 31-дэ Зүүн Сибирийн уран хайхлай агитбригадын эрх зорилгоо харгалга (концерт) үзүүлснээр үеэр худалдан авна. Шэтын, Эрхүүгийн област-гуднаа, Тувын, Яхадый, Бура-ий АССР ба Красноярска хизаар-ы харгалгада ербэн делегалууд эрческо конференцидээ суглар-ы байна. Бурадай республи-ны культурын министр П.-Ж. Н. ймаев тус хооралдоо нээхэдээ:

— Зональна харалга халда агитбригадын 50 жэлэй бэ утгуулан, Зүүн Сибирийн агитбригаданууд хэжэ бэйһан дэлмэринэ харуулахаа гадна, бэ хургуули боложо үгөө. Бидэ ий дүрмэлөө хубаалдаха, бэ бэ-ынгээ ажалтай танилсажа, саа-гуднаа агитбригадынгаа худалма-ны ямараар ябуулбал һайн ба гэдэ мэдэжэ абабайди. Энэ бол-ы зональна харалгын гол зорил-го байгаа. Тиммэһээ бидэ анхандаа хүрөөбди. Нюорини бэ болотор үшөө үшөө хэжэ ажал-лэй ехэ, энэ ажалтай урданай-һаа үзүү һайнаар сашаадаа ажаа байха, — гэжэ хэлэбэ.

Зональна харалга ехэ хургуу-л болоо гэжэ Бурадай министрэй хэлэгшье үжжэхэдээ Москвагай тый Арадай зохиолой байшангай директорэй оргошо С. В. Титова агитбрига-дануудай юрэнхэ дээрэ зүб ймаар хужажа лобанэ тэм-вэлэбэ. Харалга дээрэ урда-л зорилгоо һайн мэдэжэ, үнэйн ажалладаг, дүй дүрмэл-лэй коллективүүд мүрнөө. Ан-гарск хотын «Фильтр», Красноярс-кийн «Ракета», Улаан-Удын те-студийн ба Яхадый АССР-эй Намска районий агитбригаданууд йрагһаа һонин программагай байгаа. Энэнь тэдэйн өрсөн он-го малгай, дабагдлашагүй нюур-тай байһан дээрлэбэ болоо. Бу-радай «Ая ганга», Тувын, Яха-дый агитбригаданууд үзэлһөн шэһанайнгаа аралдай наада, эхөөл-өн шамаараар хэрэглэжэ гэжэ С. В. Титова онго тэмдэглэһэн байна. Шаһын тэрэ агитбригадануудай прахы зорилгонууд тухай:

— Жюри Улаан-Удын ЛБГЗ-

АШАТАЙ, ТУНАТАЙ ХЭРЭГ БОЛОО

гэй агитбригадаһаа бэшэ ондоо нэгэһинэ коллектив ажабайдалда бий байдаг ехэ социальна удах-тай дутагданууд тухай шүүмжэ-лэл зүбөөр хэжэ бираагүй, хэ-эһе халдаа тэдэниие наада бари-һан шэнтэ болоод лэ болшино. Энэ тон бага сатира хэрэгтэй ха юм, — гэжэ хэлэбэ. — Мун агит-бригаданууд наадаха сценария зүб хэжэ шадагагүй. Олон дуу хатар наадан соогоо заримашуу-лай оруулжарихада харажаа һуугшад «агитбригада гу, али уран хайханай бүлгэмэйхиде хаража байна гүбди» гэжэ илгэ-руулжа ядшаха юм. Тиммэһэнь агитбригада гэһээ урдахи зорил-гоо һайн мэдэжэ ёһотой. Илан-гага гансахан шүүмжэлхэ худал-мэри хэжэ бэшэ, харин манай мунго үе сагай бүхэ һайн хай-хан талы тунхаглаха, ажаллэй түрүүшүүлэй дүй дүрмэл ба тү-рүү үзэл суртал арадай аунга нэбтэрүүлхэ хүдэлмэринэ агит-бригаданууд гэһээ гол ажалтай гэжэ ойлгоһой гэжэ һанамар. Ангарскын «Фильтр», Улаан-Удын «Сигнал», Красноярска хи-заарай «Голубые рассветы» гэжэ агитбригаданууд энэ талаар һай-шаатлэй жэшээнүүд үнгэршөнэ. Тиммэһэнь багхан жэшээгээр ехэ юмэ хэлэжэ һураха гэһээ тон шухала байна. Энээтэн жэ-шээгээ хаанаһаа абанаһаа, тии-гээд ямар юмэ шүүмжэлһэнээ гү, али дэмжэлһэнээ хүсэд ойл-гуулбал һайн. Зарим коллекти-вүүдэй наада харахалда бидэ, жүридэ һуугшад, эвэһэй хаана-хид ба юм тухай хэлэнэ ба, хэд гэжэ нэрэртэй хүнүүд бэ гэжэ ойлгожо ядшаха юмди. Энэ ехэл муу даа. Илангага харахалда тоб гэмээр наадаа ойлгуулангүй, агитбригадынгаа зорилгы дүүр-гэнгүй үлэһэнэ бишуу, — гэжэ хэ-лэбэ. Нимэ ушар Красноярска хизаарай Абанска агитбригадада дайралдаа. Мун режиссернууд наадаа бэлдэхэдэ тэрэһини хараха зондо зорюулхагүй, тэдэ-ниие энеэлгэха, алыга ташуулха

гэжэ оролдохогүй, харин хараг-шадые хэжэ ёһотой ажал хэрэг-тэй элсүүлхэ, тэндэнь туһалха, ёһотойгоор ажаллаха зэргэтэй. Зональна харалгада режиссер-нууд нухад Кузник (Шатын «Ви-снец»), Беспрозванний (Эрхүү-гай «Фильтр») тон һонин наада табаа. Агитбригадануудайн ажада дүршэлтэй, бэрхэ режис-серой гар харагдана.

Зональна харалгын жүриин гашуун В. А. Баспалова агитбри-гадануудай харуулан ойлгуулха хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Энэ тала-лар яхадыйхид ехэ оролдоһон байна. Эдэбэ зураг, плакат, мун зайн гал ба кинозураг тэдэ шада-мараар хэрэглэжэ харуулан наа-даа ехэ һонирхоһотой болгоо. Мун Ангарскын, Бурадай, Ту-вын АССР-үүдэй агитбригада-нуудай гашуудай хубаһан ехэ зохи, харуулан нааданайн үл-хала таарама байгаа.

Эрхүүгийн областини «Голубые рассветы» совхозой агитбригадын хугалбарлагша М. В. Хлопков хүдэлмэри агитбригаданууда ту-һаламжа хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ. Илангага тэдээр репертуарай ба бэрхэ режиссероор ядалдаг байна. Аралдай театрай, соёл-ой хүдэлмэрилэгшэдые Зүүн Сиби-рийн культурын институуд бэлд-дэг. Гэбэшье тэндэһээ агитбрига-дын хүдэлмэрилэгшэд гаранагүй. Энэ ажалтай тон ехэ уда шама-ртай хараадаа абажа, тус инсти-тутда тусгай курсануудые гү, али факультет нээбэл зохисотой байгаа гэжэ нухар Хлопков ду-ралдаа. Тэрэний һанамжые Ан-гарскын «Фильтр» гэжэ агитбри-гадын режиссер нухар **Беспро-званний** халуунаар дэмжэбэ.

Красноярск хизаарай Аралдай зохиолой байшангай директор ну-хар **Замышев**, Эрхүүгийн бай-ластини Аралдай зохиолой бай-шангай директор нухар **Гузен-геат**, Шэтын областини культу-рын управлениин начальнигай оргошо нухар **Калашников** гэг-шэд мун лэ конференци дээрэ үгэ хэлэхэдэ агитбригадануудые саг үргэлжэ худалдэ болохын тула зохио дурдахалнуудые оруулан байна.

Улаан-Удэдэ үнгэргэгдэһэн Зүүн Сибирийн агитбригаданууд-ай зональна харалга дээрэ Ан-гарскын «Фильтр», Красноярс-кийн «Ракета», Яхадый АССР-эй Намска ба Улаан-Удын телесту-дийн агитбригаданууд, мун ре-

жиссернууд Л. В. Беспрозванний (Ангарск хот), А. Ф. Шестаков (Яхадый АССР), С. В. Калашников (Бурадай АССР) гэгшэд уран хайханай агитбригадануудай Бу-хароскин харалгануудай лауреа-дууд гэгһэн нэрэ зэргэдэ хүртэ-бэ.

Гадна Шэтын областини «Чи-койская зорька», Эрхүүгийн Чи-койскы «Голубые рассветы», «Тувын АССР-эй «Чаданга», Бу-радай АССР-эй «Ая ганга», «Фа-кел», Улаан-Уда хотын «Сиг-нал» гэжэ ба Красноярска хиза-арай Алтайн, Абанска, Шэтын об-ластини «Первомайский» совхо-зой агитбригаданууд I, II шатын дипломуудта хүртэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тувын АССР-эй «Чаданга» гэжэ агит-бригадынхид «Ехэ замай алха-мууд» гэжэ наада харуулжа бай-на. (Э. Ланинэй фото). 2. Красно-ярск хизаарай Большой Яр гэжэ һуурийн хүдэлмэри библиоте-кые даагша Анна Сягина шог наада гүйсэхэнэ. (Н. Бурмакин-нэй фото). 3. Яхадый АССР-эй Намска районий агитбригадынхид бурада хатар гүйсэхэжэ байна (С. Доржиевай фото).

жиссернууд Л. В. Беспрозванний (Ангарск хот), А. Ф. Шестаков (Яхадый АССР), С. В. Калашников (Бурадай АССР) гэгшэд уран хайханай агитбригадануудай Бу-хароскин харалгануудай лауреа-дууд гэгһэн нэрэ зэргэдэ хүртэ-бэ.

Гадна Шэтын областини «Чи-койская зорька», Эрхүүгийн Чи-койскы «Голубые рассветы», «Тувын АССР-эй «Чаданга», Бу-радай АССР-эй «Ая ганга», «Фа-кел», Улаан-Уда хотын «Сиг-нал» гэжэ ба Красноярска хиза-арай Алтайн, Абанска, Шэтын об-ластини «Первомайский» совхо-зой агитбригаданууд I, II шатын дипломуудта хүртэһэн байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тувын АССР-эй «Чаданга» гэжэ агит-бригадынхид «Ехэ замай алха-мууд» гэжэ наада харуулжа бай-на. (Э. Ланинэй фото). 2. Красно-ярск хизаарай Большой Яр гэжэ һуурийн хүдэлмэри библиоте-кые даагша Анна Сягина шог наада гүйсэхэнэ. (Н. Бурмакин-нэй фото). 3. Яхадый АССР-эй Намска районий агитбригадынхид бурада хатар гүйсэхэжэ байна (С. Доржиевай фото).

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Совет космонавтын дурасхаалда

П.РИЖ, июнийн 1. (ТАСС). Париж шадрхи Трапп гэжэ го-родой промышленна районий гол ехэ гудамжануудай нэгэ-нини энэһинээ хойшо Владимир Комаровой үйлэс гэжэ нэрлэг-дэхэ юм.

Энэ событида зорюулагдан баярай ёһолол дээрэ Францида байдаг СССР-эй элһэн сайз В. А. Зорин, совет космонав-тууд К. Феоктистов, Н. Беллев, тэрэһэн Францин компаргини гандхи нутагай эмхини түгээ-лэгшэд байлсаа.

Совет фильм шагнагдаа

П.РИЖ, июнийн 1. (ТАСС). Усагалдэр Версальда боложо дүүрхэһэн сэрэгэй фильмүүдэй уласхоорондын фестиваль дээрэ «Алтан наран» гэжэ хоёр архим шангуудай нэгэһини «Десант-ингусууд» гэгһэн совет фильмдэ олгодоо.

«Алтан наран» гэжэ хоёрдо-хи шан «Сержант, гранатанууд» гэгһэн Югославини кинокарта-нада олгодоо. «Мунган на-ран» гэгһэн хоёрдохи шан «Улан доогуур абадаг онгосо» гэгһэн Францин фильм хүртэһэн байна.

Кинофестивалини дүүрэхэ дээрэ олон тоото сэрэгэйхидэй болон улад зоний хабадалгай суглаан дээрэ Францин Зэбэг-тэ хүсэнүүдэй министр Йер-Месмер гэгшэ элэ шангуудые барюулаа.

США-дахи экономика доройтолго

НЬЮ-ПОРК, майн 31. ТАСС-ай көрр. И. Абламов нисэжэ ба-шанэ:

Америкын экономистнуудай хэлэе ехэ барагтайгаар хэлэжэ байбэшье һаань, США-гай про-мышленностиин явдал олон шу-хала һалбаринуудта юмэ бү-тээн гаргалта хэрэгжэ байхгүй.

Америкын баяшуудай һанаа-гаа зохёо һалгаган яваланше бий гэһэнэ аа даа. Жэһэнэнь, 1967 ондо булал хайтуугын дооһоо ороһон ушар хадаа бу-лал абаха гэгһэн захилгын тог-тууритай боложо шадаагүй дээр-лэбэ болоо гээд «Нью-Йорк таймс» газетда мүнөөдөр һа-наагаа зобонгоор бэлэһэн бай-ха юм.

Үйлдэбэри оройтон уналгын унжагайржа байгаа автомо-бильна промышленностьда мүнөө дээрэ һайхархын тэмлэг үзэг-дэнэгүй. «Нью-Йорк Таймс» га-зын мэдээһэнэй ёһоор, авто-мобильна промышленностиин 4 ехэ ехэ нэгэдэлнүүд энэ оной эхэ кватрал со һөндөнөө элэ хирхындэ орходоо, 25 процен-тээр, мун апрель һара со 19 процентээр үсөөн автомашина бүтээжэ гаргаба. Май һара со мун һөндөнөө энэ һарынхида дахалд үсөөрхэ юм гэжэ хүлэг-дэнэ.

Улаан сагта хэрэглэжэ үргэн гаргалжын эд бараа бүтээн гаргаха талаар түбэг бэрхшээл-нүүдэй ушарһаар байһан тухай Америкын хэлбэл бэшэнэ.

АЮУЛГУЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ПОРК, июнийн 1. (ТАСС). Аюулгүйн совет Дутын Зүүн зүгтэй байдал тухай зүб-шан хэлсэлгыг үсэгдэдэр үргэл-жэдуулэбэ.

Ахаба гэжэ булан тохойл-пароходоор ябаха тушаа маана-дай табиһан эрилтын хангагда-гүй юм һаань, дай хэжэ орхон-най гэгһэн Израилин заналта дээрлэбэ, Дутын Зүүн зүгтэ мүнөө нима ехэ түгшүүрилтэ байдал ушарад байна гэжэ Ира-гай Гадаадын хэрэгүүдэй ми-нистр Аднан Пачачи гэгшэ тэм-дэглэбэ.

Бэшэ бэшэ араб оронуудай тү-лөөлөгшэдтэй ади, Пачачи үгэ хэлэхэдэ, Араб гүрэнүүдэй дай хэжэ эхилхэгүй юм, ээрхэгэ тү-римхэйшүүдэй долболгодо арил шанга сохилто хэжээр дүрэн шидэнхэй гээд үшөө дахин Пачачи тэмдэглэһэн байгаа. Ги-тэрхээ Израилин ээрхэгэ түрм-хэй аашы дэмжэһэн ямарыие гүрэниие Ирагай нефтьдэ дү-тэ хүргэхэгүй, мун һаа нефтер баян башыһе араб оронууд эгээ тингэхэл ёһотой гэгһэн өөрингөө правительствын шидэхэри ту-хай мэдээсэбэ.

Ахаба гэжэ булан тохой ту-хай, мун Тиран гэжэ хоолой ту-хай асуудала Арабуудай Нэ-гэдэмэл Республикын баримтал-һан хараа болдолтой һаналда нэгдэнгүй байһанаа Иорданин түлөөлөгшэ Мухамед Фарра мүү-дүүлэд, 1956 ондо Египеттэ эсэргүүсөн гурбан гүрэнэй сэр-лэжэ долболон орохо саг хүрэг-тэ тогтонхой байһан гүрмине мүнөө ОАР дахин һэргээн бод-хоогоод байна ха юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Заслани дээрэ ОАР-ай болон США-гай оруулан хоёр проект табидаа. ОАР-ай дуралхан проект со Израиль Египет хоёр-рой хоорондын эбэрлэргын ко-миссине һэргээн бодхоохо, ур-данд Израилин премьер-министр байһан Давид Бен-Гурионий «хо-сорб» гэжэ сонсоһон эбэрлэг-тэ тухай Израиль Египетэй хоо-рондохин 1956 оной хэлсээг һэргээн бодхоохо гэгһэн ООН-ой

генеральна секретарь У. Танай элидхэл соохи һайшаала дурал-халы хараада аабан айлхэ юм. Аюулгүйн Совет хадаа эб-лэрлэгэ тухай Египет Израиль хоёрой баталһан хэлсээн хүсэ-нэе байһан зангаараа гэжэ тог-тоогоод, энэ хэлсээгээр хараа-лагдан өөрингөө уялануудые шинэ сахихыһе Израилин пра-вительствые уяална гэжэ про-ект соо хэлэгдэнэ.

Июндажада байгаа деми-литаризованно зондо эблэрлэгэ гушаа комиссини штаб-кварти-оны хоёр недели соо һэргээн бодхоохыһе «Палестиндэ бай-даг эблэрлэгын хойноһоо ажал-лаан хараа ООН-ой эмхинэ на-чальнигта дуралхан байха юм. Энэ комиссине Израилин сэр-эгүүд тэндэһээ намнажа гаргалан байгаа. Тус шидэхэриин хэр-зэргэ дүүргэгдэжэ байһан ту-хай ООН-ой Генеральна секре-тарь хада һара болоод лэ Аюул-гүйн Советтэ элидхэл хэжэ байха ёһотой гэжэ проект соо дуралхан байна. Хэрбээ тэрэниие дүүргэгүй юм һаань Аюулгүйн Совет нэмэлтэ хэм-жээнүүдые абаха зэргэтэй.

Мүнөө ханайшые дуралхаа болон Канада Дани хоёрой ту-рүүлэн оруулан дуралхал ади, США-гай проект хадаа энэндэ хамаадаа бүхэ тала-нууд тусгаар тэнюун түбшэн зан гаргажа, энэ түгшүүрил бүри шангадхажэ болохоор шарша муу-дүүлэд, 1956 ондо Египеттэ эсэргүүсөн гурбан гүрэнэй сэр-лэжэ долболон орохо саг хүрэг-тэ тогтонхой байһан гүрмине мүнөө ОАР дахин һэргээн бод-хоогоод байна ха юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Заслани дээрэ ОАР-ай болон США-гай оруулан хоёр проект табидаа. ОАР-ай дуралхан проект со Израиль Египет хоёр-рой хоорондын эбэрлэргын ко-миссине һэргээн бодхоохо, ур-данд Израилин премьер-министр байһан Давид Бен-Гурионий «хо-сорб» гэжэ сонсоһон эбэрлэг-тэ тухай Израиль Египетэй хоо-рондохин 1956 оной хэлсээг һэргээн бодхоохо гэгһэн ООН-ой

Ирагта ОАР-ай делегацин хэһэн хэлсээн

БАГДАД, июнийн 1. (ТАСС). Вице-президент Закари Мох эл-Дин гэгшэ түрүүтэй Арабууд-ай Нэгэдэмэл Республикын де-легацин президент Абдель Рах-ман Арэф гэгшын толгойлоһон Ира-гай делегацитай хэлсээ хэжэ дүүр-гэбэ. Политическо болон сэр-лэжэ асуудалнуудаар хэрлэһэн хэлсээн дээрэ ээрхэг түрмхэй долболгын хэгдэхэ болоо һаань, тэрэниие сухаруулан сохихын тулада, хамтаржа шухала хэм-жээнүүдые абаха асуудал тушаа бөө бөө дүүрэн ойлгоһон

байха юм гэжэ Багдадай радио мэдээһэнэ.

Усагалдэр ОАР-ай делегаци Дамаск ошохоё морибэ. Деле-гацие толгойлоһо Закари Мох эл-Дин аэропортодо үгэ хэлэхэдэ Ирагай тэбэрлэргэгэй хэһэн хэлсээн дээрэ һайн аша урэ туйлагдаба гэжэ тэмдэглэбэ.

Канада болон США ошохо Вильсон мордобо

ЛОНДОН, июнийн 1. (ТАСС). Великобританин премьер-ми-нистр Гарольд Вильсон Кана-дын премьер Пирсонтой уулза-ха албанай хэрэгээр Оттава ошохо хэлсээ мүнөөдөр нигдэбэ. Тэндэһээ Вильсон Вашингтон хү-рэгэ, США-гай президент Джи-сонтой хэлсээ хэжэ юм. Дутын Зүүн зүгтэй байдал энда боло-хо хэлсээндэ табигдаха гол асуу-дал болохо юм гэжэ тухайтаг-тана.

Нигеридэху байдал

ЛАГОС, июнийн 1. (ТАСС). Зэбэгтэ хүсэнүүдэй ахамад ко-мандалагша, мун Нигерини фе-деральна правительствые тол-гойлоһо подполковник Якубо Говон гэгшын гаргалан дирек-тивэй ёһоор, Нигерини далайн сэрэгэй флотой командовани ха-даа, мүнөө амаралтада гараад байһан далайн-сэрэгэй офицер-нууд болон солдадууд барилдаа Апапа гэжэ далайн-сэрэгэй баа-зада энэ дэрэ бусажа ерэхыһе захиран байгаа.

Тэрэһэн, Катабарата байгаа далайн сэрэгэй бааза дээрэ ал-ба хэлэг гаржан энэ, мун да-лайн сэрэгэйгид бүгдээрээ ию-нийн 7 болотор Апапа гэлэг да-лайн-сэрэгэй баазада ерэхэ ёһо-той болоо.

Совет Эстонии Монреальда «ЭКСПО-67» гэжэ Бүхэдэлхэй выставка дээрхи СССР-эй павильон соо майн 6-да «Совет Эстонии үдэрэй» майн 6-да үнэгэрээдэлэнтэй дашарануулан, Мон-реаль ошон эстон делегаци Канадаһа турал орноо бусажа үзэбэ. Делегацие толгойлоһо Э. А. Мюрисеп АИН-эй корреспондент В. Степановой суйтаар аялалгын үедэ хараһан, үзэһэн юмэнь туйгаа хөөржэ үгөө.

— Энэ үдэри бэ хэзээдэшые алагүй, — гээд А. А. Мюрисеп Маанадта, эстон арадай тү-лөөлөгшэ, «ЭКСПО-67» гэжэ бү-тээнэй выставкэ дээрэ «Совет Эстонии Республиканыудай нацио-нальн үдэрнүүд» нээхэ зөл хү-дэда, Монреаль городой зоһоо шахуу дахин үсөөн хүн зоһ-манай бишхан республикын үдэр «ЭКСПО-67» дээрэ Р-эй павильонхой хүсэд эвэһини м байһы мэдэрхэдэ байсха-лэй, сэдхэл худалдэмөөр бай-ы. Выставкадэ ороһон элэб олон шүүтэн угаа һайн худхатй экспо-ситуудай манай тон томо шөл-н-павильондо гол анхаралаа дугадад байгаа гэжэ голлол-оор хэлэжэ болохо байна. Жэ-хэдэ, «ЭКСПО-67»-до апрелин-и хахад миллион үзүүтэй хүн-ин байгаа ха юм. Айтһандэ и олон боложо байхтай. Па-вильоний ямар ехэ уужам байһы-е юмэ харуулжа үгэнэ. Жэ-хэдэ, тэрэний экспонатнууды-е хойтайгаар хаража гарахын ту-манай делегацида үдэр хахад-тай болон байха юм. Гэхэ-дэмтэ, нилээд олон хүн тэндэ-е дахин орохо харана.

Тэрэ үдэр заншалта ёһоороо хүн-зон СССР-ий павильонхой үүдэндэ, тэрэний нээгдэдэг 9 часнаа бүри-урид урда мэтэ сугларжа эхилэ-бэ. Совет Эстонитой танилсагдаһан ээд дээрэ нилгэдэһэн республикын ехэ карта, гобер найруулагданан фотостендиүүд тэндэнь туһалаа. Карта болон стениүүд аскалато-рай эхиндэ тодогодон байгаа. Эдээр минни арадай олон янзын, эршэтэ шанга ажабайдал тухай ойлгосотой зохиодор хөөржэ үгэ-һэн байгаа бишүү. Павильондо оргошо Коктла-Ярвадхи слине-химкомбинатад, Тартуска универ-ситетэй лабораторидо, Нирадай уһанда ородог газарта хүргэһэн, дуундай асари ехэ һайндэртэ «Ай-нан шэнтэ боложо гараа. Бусад экспонизиүүдтэнэ загана гүбшүүр-дан гаргалан заганаһад, урсага-дан гаргалан, столгойно саана һуу-һан хурялга, столгойно саана һуу-һан зонхоһо Ю. Смуул, мүй-лэһэ харгы дээгүүр халтиран яба-һан А. Антон харуулжа даһан бай-на. Юрэн, харуулха юмэ манайда олон байгаа даа. Мүнөө цнай республика 1940 онойхидо орхо-но 20 дахин ехэ промышленна продукция гаргалда байна бичүү. 1920 онһоо 1940 он хүрэтэр бур-

СОВЕТ ЭСТОНИИ МОНРЕАЛЬДА

жуаза Эстонини бэлдэхэнхэй олон мэржэлтэдые манай дээдэ хургуулинууд жал бүхэндэ бэлд-хэжэ гаргалда.

«Совет Эстонини» үдэрэй про-грамма угаа шахардуу байгаа гэжэ сэтэ хэлэхэ байһаб. Дан олон бол-гоо гүбди гэжэ бидээр түбэгшөө-һөн байгааһи. Тэрэний дэмы бай-шоо. Манай «Лайне» гэгшэ ансамбль майн 3-һаа эхилэн хүдэлжэ ороһон аад, зурган концерт үгөө. Эдэ бү-хэһэниие болохоод зал соо хүн зон хоордоо дүүрэтэрээр суглардаг бай-гаа. СССР-эй аралдай артист Гийт Куузигай дуулагда мун лэ дутуу-гүй хөөр һонирхогдон байха юм.

Нэгэ һонирхолтой ушар дурдал. Совет Эстонидо «Еһотой» Эсто-ниини үсөөн юмэ улоо. «Тэндэ СССР-тэ» Эстонини соёл культу-ра үдөөгүй гэгһэн хөөрөтэйгээр ха-руулахын тулада Эстонинио Канада аугалан ороһон хархис этэгээдүүд үргэн ехэ идхалын кампани үнгэр-гөө. Совет павильон соо майн 6-да үнэгэргэдэхэ хэмжээ абуулануудта ошохогүй тухай «зүбшэлнүүд» Ка-нада ороһон эстонцуудта радио-доо, мун газетэнүүдээр дамжуу-лагдан байгаа.

Тэдэний анхаралые һамааруу-һан тулада кампание үүсхэгшэ энэ үдэр өһөдөн концерт үнгэр-гэха гэжэ шидэнһэн байгаа. Выс-тавкын уралдуул талмай дээрэ Ка-надада һуудат эстон зоний үхп-

бүүдэй дүү хатарай ансамбль өм-хидхэдэ. Үхпүүд үхпүүд лэ ха юм даа. Тэдэний гаража ошон Эхэ ороһоно эхэ эсгэнэрэйнгээ «аба-жа ошон» юмэчүүдые гүйсэд-хөө. Тээд яахаб? Хорилтын хэгд-һэн болоһыһе, Канадада һуудат эстонцууд манай «Лайне» ансам-бльни номериуудаа харуулхала дүү-рэтэрэ сугларла. Хүүгэдэй ан-самбльда хабадгашад хүтэлэри-лэгнэгдэхэ хамта концертад эрээ. Тэдээр булалаа национальна хубсаһа хунараа үдмэхэйнүүд бай-гаа! Зал соо эстонц бүхэнэй сэр-гэ зүрхэндэ түрэл дүтэ дуунуудай алыга эдэлэжэ, национальна хатр-танец наадагшад шуран бэрхээр эрбэлдэжэ ороо, олон харагшад— нотогоа урилан эстонцуудай шидэнүүдтэ нилбонхой мэлмэрхэн харагдана байгаа. Совет Эстонини газар дээрэ үбгэ эсгэнэрэйһинэй, элиһегэ хүлиһегэйһинэй соёл культу-ра хоһоронгүй гэжэ эхэ хүнүүд-этигээ. Энэ культура бүри толо-томо боложо, социализм нэээ удаар-байжажа, аха үү совет социализм республиканыудай ардуудтай культу-ратай харилсаа байгуулан, бүри олон янзын түхэл шэнжэтэй болоо.

Эстонини СССР-эй 25 жэлэй өйө һайндэрлэгэ тухай фильме, Та-лин тухай кинохөрхөмө, пленкэ дээрэ бэлдэһэн «Мелоди-57» гэжэ концертые, Г. Эрнесаксий хү-дэлмэрилэг эршүүдэй хоорой ду-

дахые айлшад телевиденээр дам-жуулагдахалнь хаража шадаха байгаа. Гроссмейстер П. Кересэй нэгэн лоро үгэһэн сеанс шагрта дуралгаһыһе ехээр һонирхуулаа, Керес 17 партине шүүтээ, нэгэ хүнтэй тэнсээ, гансахан лэ хүндэ шүүтээ.

«Үдэрэй» программада оруула-һан бусад эстон артистууд шала-баряа харуулаа, талиһека кино-студийн фильмүүд харуулагдаа.

12 часа «Москва» гэжэ угаа ехэ ресторантай зал соо орохые айл-шад уригданан байна. Эндэ Эсто-нини национальна кухнини олон янзын эвээн — «Осен» гэжэ са-лат, тингитэй зээгий, салаки за-ганаһай зөөхэй намэлсэһэн шүүлэн, хилэмэнэй шүүлэн болон бусад олон зүйлнүүд энэ дуралхаһан байһа.

Манай республикын ажабайдалай элдэб олон һалбаринуудтай, туй-лагдаһан амжалтануудтай павильо-ной залнуудта оргошод материал-на зүйлнүүд харахалаа танилсажа шадаха байгаа. «Эстония-4Е» гэ-жэ дээдэ классэй радиолю. Эгээн-гэ ехээр хүгжэһини промышлен-ностиитэй оройной гаргажа шадаха ороо зүйл боложо гэжэ эли тодор-горшылжа үгэнэ. Нимэ экспонатуд-оога олон... Эстон аралдай эрэгүү-дөө этингэй найдадаг, һайн һайхан абари заншалтай байдаг тухай Та-линэй хургуулини үхпүүдэй ша-

дамараар зураһан зураглалууд, уран зураһанд Э. Окас, Л. Микк гэгшэдэй картинауд, уран зо-хөөшлөд Р. Сирге, М. Калд, П. Хуусберг, В. Бекман болон бусад муомууд үнэмшээтэйгөөр хөөржэ үгэнэ. Аралдай урлагта — Эсто-нини архим һайн керамика, арһан болон нэхэн оёһон зүйлнүүд, гоёл-тоонуудай зүйлнүүд харуулагдан байһа.

— Хэрбээ Эстонинио гаража ошондой «зүридэжэ» табиһан концертууд тухай хэлэхэ болоо һаа, манай делегаци Монреалин аэродром дээрэ бууһан сагһаа хой-шо хаа хаангүй һайшаалтайгаар утгадалгад байгаа гэжэ тэмлэг-лэжэ мун лэ хүсэнэб, — гээд А. А. Мюрисеп үргэлжэлүүлэн хэлэб. Би-ленер Монреаль городой мэр Г. И. Драло, «ЭКСПО-67» гэжэ выстав-кын генеральна комиссар Г-н Дю-пон болон бусад тусгай тушаалта хүнүүдтэй хани ёһонтой оршон бай-лагда хөөрлөдөөһини. Монреальда, Торонтодо, Ниагарска хүүнүүрэй дэргэдэ маанайдай ябахад Эхэ оро-нойгоо түлөөлөгшэдтэй — бидэн-гүй уулзаһы Канадада байдаг эс-тонцууд хүсэдэг байгаа. Тэдээр бүлэг бүлэгөөрөөһе, нэгэ нэгэ-рээһе эрээ. «Тэндэ Эстонидо яма-рар байнат?» гэжэ тэдээр бул-адаа ехэ шуналтайгаар асуудаг байгаа. Асуудалуудай ямраар табигдаһан дээрлэбэ, харуунууд-тайн ямараар утгадгалан дээрлэбэ

хаража үзэхэдэ, Совет Эстонии ту-хай, Совет Прибалтика тухай, СССР тухай буржуазна номлол-шой олон улаан жэлдэ аялал харгалга гүрдэлгэнүү

НОМИН НАБШААДАЙ НОГООРХО ҮЕДЭ...

ТҮРЭЛ НИНСЭЛЭ УЛААН-ҮДЭ
 городнай он бүри ондооржо, үдэр бүри үндэжэл байна. Теэд Октябрийн революциин 50 жилийн ой гүйсэхэ энэ жэлдэ танигдашгүй гоё найхан болохогүй тиньэ город, тиньэ нуурин хаана байха юм!

Оройдоол хахал жэлэй турша соохоно ондоо нутагуудаар алашаалад бусахадаа, турал городойнгоо зарим нэгэ гудамжанууде туруушээр танингүй байжа байхадаа болохот гэхэдэ, тиньэмые эхээр хүхиргөнөн лбадал бэшэ шэнги.

«Соёл ба ажабайдал» журналь һуудлын номер нэхэн хаража, манай городой Илалтын проспектедэ табигдаһан бандай дээрэ түр зуура һуубаб.

«Манай замби түбинэй эгээл аха заха хүн» гэхэн заахан статья уншаба. «Азербайжанай урда талада Талши гэгэ үндэр халд оршондохи Барзаву һууринда 162 наһатай Ширали Ферзали огли Мислимов ажаһуужа байдаг» — гэжэ уншаба.

Иинэ үндэр наһатай, Александр Пушкинай амидыла ажаһуужа байһан энэ хүн үшөө мөрин тээрэ һуугаад, һаруул алад тээрэ һарабшалан хаража байха юм.

Энэ зэргэ үндэр наһатай Ширали Ферзалинын аша урнар, гучанар, дүшээр манай орондо ялангыше олон гэжэбэ да! Бүри наахан, үнгаргагш үдэр, энэ хүни, мүнөө үлөө газар дээрэ гаран турлэн аманарын нарайлагын байшангаа бардастай шангаар үйлэжа, баас бүдүүн хоолойгоор гэгэждэжэ, баяр мэндээе газашань дамжуула.

Нарайлагын гэрэй газар нэгэ жаахан басага хүтэлһэн эрэ хүн эрэн.

— Басагага һайса эдэлүүлдэ гүш? — гэд нарайһан эхэнэр хөдөрхи лабхарһаа доошоо хаража һонирхоно.

— Эдэлүүлдэ аабай даа... Басагага хэн гэжэ нэрэ үгэхэмнай? — гэжэ наахан түрэн басагагай эсэгэ һонирхоно.

— Басагандаа гү? Валентина габди... Туруушын эхэнэр-көсмонавтын нэрээр нэрлэе! — гэжэ эхэнэр дээрлэжэ тон болохотой эсэгэ дуралдахаа оруула.

— Болоо, болоо... Банажал байгаа нэм, — гэжэ баяртай омог эсэгэнь хэлээд, басагага хүтэлэн саашална.

Хэдэн оло мянган аша гучатай, дүшэтэй манай оройной, манай дэлхэйн эгээл аха заха үбгэжөөл түрэл нутагһаа аяар ходо оршон Улаан-Үдэ хотодо Валентина гэжэ баһа нэгэ найхан аша үрээр оложон үнэржэбэ гэжэ.

Гэд гэнтэ ойромни нэгэ бүдүүн шанга дугтай эрэ хүн бардастай шанга хоороо баһал нарайһан нэгэ эхэнэртэй ахилэ. Тэрэ хүн шалтэй кефир ээлэмэг, сагаан бөлгө нүмэ дамжуулаха эрэл хан. Энэ хүн нарайһан эхэнэрэй нүхэрын баш, харин туралзайн хүн гү, али хүринишье байжа мгалгүйл гэжэ хэ.

— Миний Миша юндэ эрэнэ гүй? — гэжэ банагага зөөнги хоолойгоор залуухан эхэнэр һонирхоно.

— Шиний Миша гү?.. Михаил эрэхэ даа... Сүдөөгүй... Хүбүүтэй

болоһондоо баярлашоод лэ, гурбадахи үдэрөө хүбүүтээ «гуагажал» ябана, — гэжэ ойромни байгша нүхэр залуухан эхын наһаа сэдхэлэ зөөбоожо, сэхэ уруушье табина.

Тээд яахайми даа... Зарим нэгэ нүхэд ямар нэгэ шалтагаанай гарахадат «гуагалган» болобо гэжэ хэтрүүгээр найрлаганад зантай ха юм да. Тиньэ зарим нүхэдүүд салин абаһанай баярые, сахилгаата аадир бороогтой баярые, агнаад арбаад ялагана бариһанай баярые, аха дүүгэйнгээ шэнэ байра абаһанай ушарые тэрэ бүри тэмдэгтэй абаһангад ха юм.

Хүбүүтэй болоһондоо дашуржа хүхилэ найрлагана нүхэртоо хүхэнэйнгөө хүнэй шэргэн алдарт гомдожо, уурлажа, ерэхшье хүлэһэн залуухан тэрэ эхэнэр тухай бодомжлоһоор саашалба.

Городой сэнгэлгын парк нэгдэжэ, тэндэхин кноскһоо шасарганин шаб шарахан шүгэ абажа гуагал, урматай хүхюо ажалшад, залуушууд соогур урлагша хойшоо ябанаб.

Хөёр-гурбан жэлэй урда зарим нэгэ эсэргин, парк саадуудай скепнид соогур эхэ олон түмэр хобтагайханууд хадхаатай байжа байдаг һан. Тиньэхэн түмэрүүд дээгүүр эхэл хашартай олон һэргэлтын заабарилһан үгэнүүд, яла штрафаар ланагүй шангаар айлаһан бэшэмэлнүүд байлаа байдаг һан.

«Сэсэг түүхэгүй!», «Модоний мүшөр хухалхагүй!», «Тамкнай узуур хаяхагүй!», «Конфетин оролто тараахагүй!», «Нёбёхогүй!», «Ашаа дээгүүр орохогүй!», «Наахан бүдүүнһан бандай дээрэ һуухагүй!», «Архи, пиво оруулаха уухагүй!» гэхэ мэтин заабарилһан заналта үгэнүүдэй түмэр хобтагайнууд захгүй олоороо хадхаатай байһан юм. Тээд тиньэ тоогүй олон һэргэлтын хажуудаа — тиньэ хаа гэдэ тухариг яла түлхэг, тиньэ хаа алы тухариг яла түлхэг гэхэ мэтин заабарилһан амаржаа өрөгшадье алахан бөхүндэн утгажа, олонингын журам элдэжэ өгшье хүсэлгүй хүнүүдэй наһаа сэдхэлэе дөрмөжолон гөхдөрөдөг байгаа.

Манай хүн зон жэл сагай ошохо бүри улам бүри болбогон аюулдэтай, ажаһуудалтай болоно ха юм. Заримдаа хэн нэгэ зонхилгоно, директорай гү, али ондоо ноён начальнигай баял болохо үзэггүй гаргаһан захиралтаар гү, гашай зарлигай үндэһэн дээрэ энэ тэрэ үзүү юманүүд хэгдэлэг байна.

«Сэсэг энэ түүхэ хөрюултай», «Ногоон таримал газон дээгүүр абахагүй!» гэжэ байжа хүнэй өндөө мэдэжэ сахижа байһан юманүүдье нүдэндэ харша болотор башуулахдаа, гэдэ зонхилгонод гүрэнэй мүнгэ түлэнэ ха юм.

Заримдаа хүдөө харгы — шоссегэй ойгуур: «Хүдөө ажалтай дайсан болодо шоные ала!» — гэд хэдэн олон мегр үргэн үндэр зураг шалкат байжа байха жэшэтэй. Тээд энэ бурүүшье юмэнь баялай уш. Шондо хадаа хүдөө ажахыда гарга гай ушарууддаг, адууна мал хөлдэг арьяатан дайсан гэжэ бултадаа хүнүүд мэдэдэг, ойлгодог.

Тээд лэ харгыгаар ябанан хүн шоные хаанаһаа оложо алаха гэжэ шэб? Харгын хажууда улаатай шон

но байдаггүй ха юм. Хэрэг ажаараа шамдажа ябанан хүн шон алаха али автобусһоо буугаад гү угышые наа, улайха харгы дээрэ машинала орхёол, буу һомолоодойдо тэрэ бөөрөө гаршаха болоно гэжэ гү?

— Танда ямар хамаа байгаа юм? Али логич, ойн харуушан гэжэ гүт? Би мүнгээе түлэжэ, тэндэ нүхэ абажа үгөөб. Городоно сабишаа хөрюултай, энэ хөрюултай... Тиньэ наань, магазинда ангуушанай заахан сарба нүхэ юндэ худалдадаг юм?! — гэжэ мэтээр тоом тохигүй хөёр хүбүүдэй аха эсэгэ намда өөртэмни орошобо.

Хөёр хүбүүдье бурүүгаар бөөс абажа ябанат гэжэ хэжэ жуу талаһань һургаал үгэ хэлэн гэдэ, харин орооо гэмтэй эцмэтэй, хамагта оролсолог муу хүн болоод халшабаб.

Хөёр хүбүүд хойноо үмөөргинтэй болохоодоо, тэрэ багай модотые урда урдунхиһаа бушуугаар хандаһаар аха эсэгэтээ саашаа ой шуган гунзэги руу амархааа ошоол хэн.

Город болон һуурин тосхон шадар амаралтын үдэр амархааа гараалшад нэгэ хэдэ час соо һүүдэр дооронь хөбтэжэ амархын туха хэдэ модо хөбдэжэ отог хэдэг, сай шанаха тэбхэ тагаан хэдэг гэжэшэ!

Ой модо хараха сахиха тушаалтан, арадгүй дружиннигууд, мүн бана эзбөхитэн илангага амаралтын үдэрүүдтэ зоной олоороо ошодог, ябадаг, амарлаг газарнуудар ябана, гурим ёно сахилгыме оролохол ёһотой.

Мэнэ наахан, нарайлагын тэрэ түрэй хөбтэжэ байһан хүүгэд халаа манай эрэхэ үшэн хүнүүд эсэгэ оройнойнгоо эрэхэ сагай байгуулашад ха юм даа. Тэдэнэр, коммунизмын шэна үгэн хөбөөмө эхэ болохоодо, манай аха эсэгэнэр дэлхэйнгээ байгаа имла лаһан наанаар хавлааг, наринаар хавлаажа шаддаггүй байгаа гэжэ хэлэжэ болохо.

Дэлхэй дээрхи эгээл ута наһатай аха захань болохо Ширали Ферзали огли Мислимов 162 наһатай. Ехэл үндэр наһан гэжэшэ. Тээд ой тайга соо ургалһан баатариг бүдүүн модоний хамаһаа аха Ширали Ферзали үбгэн-һошые хөёр гурбан ауу чанаар аха байжал байна ха юм.

Иинэ үнн улаан хүлээлгэжэ урган эсэгэлһэн дэлхэйнгэ номин ногоон байгалиине хая хаана. алхам бүхэндөө абаржа сахижа ябааб.

«СОВЕТ ЗАСАГАЙ 50 ЖЭЛЭН ОЙ» ГЭЭН ФОТОКОНКУРС
 Онгори Тогоронич Эрдэнеев 73 наһатай юм. Энэ хүмнай бүхэ наһараа колхоздо хүдэлөө. Бүүлдэ Дээрэней совхозой хүдэлээршан. Мүнөө үедэ Алла аршаанда энэ үбэн амаржа байна.
 Г. ТОКМАКОВОН фототюд.

Натуралистын булаг

БУГА — БАЙГААЛИН ШЭМЭЙ

Үндэр дээрэ гаража
 Үчигн нуруу харалайб.
 Эбэртэ халуун буюе
 Урдахынь дуулаайб.
 (Хуушанай буряад арадай дуунгаар.)

Буряад нутагайһанай хүбээ тайга ан гүрөөлөөр элбөг гэжэ. Тэдэнэй дундаһаа буга хамагтай гоё, байгаали дайдын шэмэг болодог ан юм. Хорин, Барганинай, Захаамниай, Эдын аймагуудтай гүн хүбээдэ тэдэ алаһа гаяд отороо ябадаг. Буга хэдаа туруута ангууд сооһоо томоороо гансал хандагтайда булгиджа. Эрэ буга — буйра, эмынь — ногоон, түйшье — тугал гэжэ буряад зон нарлэдэг юм.

Зундаа, июнь һарын эхээр, буйра болон һубай ногоонууд һөбшөтэй һөрүүн газар бэдэржэ, үндэр уулын орой, һарьдаг газарта байрладаг. Түлэхэ ногоонууд гот горхоной эхин, шэдхэг тэрэнги газарта июнь һарада түржэ, тугалуудаа тэжээдэг, тэндэ зундаг, ногоонууд гурба наһатай болохо тугаллаха. Тэрэн 4-5 час хөбтэжэ тэжээдэг, 7-10 хонг соо үндэр ногоон, бүтүү ронжи дотор арыатадаһаа хөргөдөг хөбтэдэг. Эхэн үдэшэ, үлөө өржэ, тугалаа хүүхүүдэд лэ, оршон тойрон бэлшэжэ байдаг. Түрөөр гүшаад хонхон хойно тугалын ногоо шэмхэлжэ, хөбдэжэ хөбдөг болохо. Тингээд эхээс дахажа гурба наһа хүрэтэрэ ябадаг.

Буга үбэһэ ногоо, модоний мүшөр наһашаа эднэжэ амидардаг. Байн бэлшээрлэдэ ябанан эдэ ангууд найнаар тамирнажа, сентябрийн эхээр ууса дээрэ 2-3 хурта газартай байха. Зэриг амидат байгаалин табисуураар шэрхи тобрю юм. Тэнээл багатай үбэлэй хүйтан үшье тэсэбэртэй дабажа ондо ородог. Саһа сабишажа, хагда, хүбэ шэмхэлдэг. Ехэ эхэлтэ һатай яд аргагүйдэжэ, голдо ороод, һүртэй үбэ тэдэнэй элдэгыше ушар үзэгдэдэг.

Хабарһаа эхилээд намар болотор буганууд хужарта ородог. Хужар эдижа, минеральна бодосоор бөөс хангана. Тэрэн шуната эбэрэйн ургахада туһалдаг. Заримдаа үбэлдөөшье хужар долбохо ушар байдаг.

Буганууд олоороо һүрэлдэдэггүй, эхэнхидэ 2-4 өрөөн ябадаг. 10-15-раа ябахан ганса нэгэ дайралдадаг. Иагсаһан буганууд һүрэгһөө таһаржа, 2-3-раа бэлшэдэг. Бугын дуунай үедэ ногоонуудтайгаа нилдэдэг. Тингээд оройнойнгоо дүүрэхэдэ, тэдэнэр орхижо талиндаг байха юм.

Бугын дуун сентябрийн тэнгээр эхилээд, һара тухай үргэлжлэдэг. Дуун жэлһээ жэлдэ нэгэл газартаа үнэгдэдэг. Энэ үедэ жагсаһан буйранууд тэрэ газартаа ойртожо, ангуута ута аялгар дүүдэдэг. Ногоонуудаа булалдажа, бөө бөө шархатуулжа, алахаха хүрэтэрэ мургэлдэдэг юм. Илан томо буганууд 3-5 ногооо хураажа һахидат байна. Энэ үе соогоо буйранууд бэлшэдэггүй, гарьдажа хэли алдадаг. Эхээр туража зүдэлдэг юм.

Эдэлдэ һайнтай бэлшээрлэдэ, хүндэ намнуулаагүй һаа, нэгэ

газартаа удаан байрладаг. Зундаа үдэшэ орой, үлөөгүүр эрт бэлшээд, үдэртөө хадын орой хөбсөбай байсада гараад хөбтэжэ амардаг, хөбдөлжэ хөбдэжэ. Бугын үндэр хурса, шэхэниин (һонор, үндэр һалхи абахада бөрхө, Бэлшэжэ абахада яаралга, аажма гэхэлдэг, байд гээд ал толгойгоо үргэжэ хараашалда, шагнаархадаг. Үргэн буга хушуугаа дээрэ үргөөд, эбэрэ гү дээрэнь нуорган дээрэ хаяжа, үрдаа байһан томо нүүлэ, шулуудые, нарин жалга, ямануудые хүнгэжээр харайн дабаи галиндаг. Эгсэ хөдэ рушые хурдаар гүйдэг юм. Шархатаһан бүр хүндэ ородог, хурса ехэ эбэрэ мургэжэ, урда туруугаар сабшаха.

Буганууд жэлдэ хөёр удаа гуужажа, үнэ ноһоо, үнгэ зүүн хулиладаг. Зунайн зүһэ хур улаан, үбэлэйн — ухаа шаргал. Зунайн ноһон шэхэжэн, бөгөнихон, тиньэ хадаа һөрүүн шуну юм. Харин үбэлэйн һорһон шүүртбэр, ута, үдхэн, Ногоонийн суур шэнги хүндтэй байдаг гү да тэрэн соонь агаар орожо, бөөшье халууные хамгаалай, дулахан ажуулаа бшуу.

Буйранууд эбэртэй. Нэгэ наһа хүрэхэдэ ганса ёдогор эбэр гү рурдаг. Тингээд элэ эрэхэ гүр һалаа нэмжэ, 8-10 наһа хур хэдэнь, 12-16 наһагайгаар үргадаг. Зэриг буганууд 15-20 наһа хүрэдэг. Бугын һая ургалһан эрхэ хилэн шэнги эвэлхэн, бор хурин ноһотой, доосоого шуната дүүрэнхэй байдаг. Эбэрнын илэлин 15-һаа хойшо узуурһаа эхлэдэг хатажа, яһажама захалдаг. Эбэрнын халһан хуража үнэ да юм. Хуушан дараар эбэр эбэрнүүдын маргын һүл багад унадаг. Тингээд шэнэ эбэр апрелин 20-доор ургажа гарамд бугын шунан эбэр үнэ эхэлтэ халэй премьшленностьда бөлбө соруулан, элдэ үбэш аргалда эмэй зүйл болгон буйлуулдаг.

Бугын дайсад олон. Шон — хамагай хорото дайсан. Мүн эрэн ганд баабайнууд нарай тугал нуудынь баржа эдидэг байна.

Буга — байгаали дайдын шэмэг, гоё гуддагар бөгтэй, дараг найхан эбэртэй, худэр шангай һалиг хүлтэй. Тэрэнэй шулууд байса дээрэ гү, али уулын оройдо толгойгоо үргөөд зогсожо байхынь харахада ямар гоё гэжэшэ!

Энэ ан манай дайдын баял, гүрэнэй жаса болоно. Бугануудай тоо толгойе олошуруулаха, тэрэнэе зүбөөр ашалан олобо рилхо тухай тусхай дүрим барилагдаһай юм. Ангуурын дүрим хадаа хүн бүхэнэй наринаар сахиха хуули мүн. Хуули бусаар хулгайгаар агнуури хөжэ, бун болон бусадые ангуудые барш хуулин ёһоор харюусалга хабеедуулагдаха. Бугын агнуури намар, октябрийн нэгдэнги декабрийн 31 хүрэтэр, хабар майн 25-һаа июлин 15 болотор түлөөлгөтэй, тусхай зүбшөөлөө хөгдэдэг байна.

М. ГЫЛЫКОВ, биолог-охотовед.

ФУТБОЛ КУБОК ТЭЭШЭ ДАБШАЛГА

Нааданай түгэхэлэй шөбшүүрэй соностохоодо, дун харууддаг хабтан дээрэ 3:0 галын тоо аржыса харьдажа байба. Нимал тоотойгоор Улаан-Үдмийн «Селенга» командынхид СССР-эй кубок абаһан түлөө болоһон уулзалгада уржадэр, юнионин 1-дэ, хүршэ Штын СК-гай командые илаа. Тээд 3:0 галын тоо мүрсыжэл байдаг зүршэ хотонуудай арһан бүмбэгийн бөрхшүүдэй хоорондох тэмсэлэйн хабын бодото тэнсуури төдөрхөлөө гү галын асуудалай гараха хуулида. Сэхын халхалэ, нааданай түрүүшын хахал соо штынхид үсэл нэтрүү, габшагай шуранаар долбожо, булюо байһанаа, илалта туйлаха эрмэлзээд элишээ. Оройдоол 1 минута болоогүй байхада, Штын долбологшо О. Семеновий оншоотойхоонор эльһэн бумбэге манай хамгаалагша Г. Гаврилов эсэгүй хоонин ворота сооһоо һамбааналдад сохижо гаргаа. Тинхэлэнь трибуна дээрэ сулгаралшад һайн юмэ хүлээжэ болсод, һамаата болонги һуугаал һэн. Энэньшые өөрын шалтагаантай, Красноярск, Киселевск хотонуудта 0:2 галын тоотойгоор шүүдэжэ, Новокузнецкэд арай шамай тэнсэжэ ерһэн талмай эвэл нааданай эхилхэһэ һүрэ һүлдэгүй, бөө һула табинги байгаа.

Нааданай хөёрдохи хахал. Талмай дээрэ тад он-

доо үзэгдэл хараһан. Хэрбээ түрүүшын хахал соо штынхидэй манай ворота руу сэхэ эрмэлзэжэ байгаа һаань, мүнөө улаан-үдмийнхид ургаһаал даһшана. Хөёртох минутата айлшадай воротогай дэргэдэ хүл хөөрөөг үймөөн боложо, манай долбологшо Бутырин түрүүшын бумбэгэ оруулгархыба. Нааданшые гансага шэнэ алы абажа, эршээе шангадхаба. Штын вратарь В. Сухаревскийн энэ удаа өөрингөө шадбари харуулаха сэг эрбэ. 25-дахы минутата тэрэнэй бодомжогүйгоор ургаша гүйжэ гаршахада, муу бөшөөр наадаһан манай долбологшо Жуйков дээгүүр ябанан бумбэгэ толгойгоор тогтоон абажа, Сухаревский дээгүүр хоонин воротогайн саала булан руу сэхэ нэглүүдэб. Трибуна дээрэ һуугнадай алыга талалганай хүсэд замхаагүй байхад, Крылаев эршэтэйгээр ерһэн бумбэгэ байлгангүй, ябууд дундэ табданан тэрал вратарин хажуугаар доодо булан рууны сохижо оруулгархыба.

Игэжэ СССР-эй кубок тээшэ үшөө нэгэ алхам манай футболистар хэбэ. «Селенга» команда удаадагид, ээлжэлэ наадаа мүн лэ штынхидтэй өһөдннгөө лэли дээрэ юнионин 6-да үнэргэхэ юм.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.
 ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Штын командын воротогай дэргэдэ, Л. ХАНДУРОВАП фото.

КОНКУРСДО ХАБААДАЛСАГТЙ!

ОКтябрийн 50 ЖЭЛЭН ОЙДО ЗОРЮУЛАДАНАН УРАН ЗОХЕОЛОН БҮХЭСОЮЗНА КОНКУРС
 СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитет СССР-эй Уран зохёолшодой Холбоонтой хамта конкурсу үнэргэхэнэ.

Конкурс хадаа манай Эхэ оройн эрхэ сүлөө, бөө даанги байдалай түлөө тэмсэлдэ совет сэрэгшэдэй эрэлхэг, шан зориг, баатар габьяа гаргалһан тухай, мүн ДОСААФ-ай бүлгэмэй патриотичэска ажал ябуула тухай тэмдэгэ тобоохон расказ, очерк, поэма, шүдэг гэхэ мэтин элдэб жанрай зохёол бөлшлэгдэ уран зохёолшодые, мүн залуу бөшгшэдые олоор хабаадуулаха зорилготой юм.

Бөшөнөн зохёолнуудда «конкурсдо» галын тэмдэгтэйгээр ород хэлэн дээрэ машинаар хөёр хөбгээр сохуулжа эльгэхэ болоно. СССР-ай арадуудай хэлэн дээрэ бөшгөдөн зохёолые оролшондон оршуулаһан хабсарган эльгэхэ хэрэгтэй.

Конкурсдо оруулаха зохёолнуудаа байса 26-ой сентябрийн 15 хүрэтэр: Москва, В-66, Ново-Рязанская ул. 26. Издательство ДОСААФ галын адрестайгаар, конверт дээрэ «На литературный конкурс» галын тэмдэгтэйгээр эльгэхэ.

Эльгэгдэһэн зохёолнуудта рецензи хөгдэхгүй, мүн авторта бусаагдахагүй.

Эрхим һайн зохёолнуудта конкурсын журинин шиндхэбэрээр нимэ шангууд үгтэхэ:

1. **Тобоохон повесть, расказ, очеркнүүд:**
 Нөгдөхөи зэргын ганса шан — 1000 түхэриг;
 Хөёрдохи зэргын хоёр шан, тус бүри — 750 түхэриг;
 Гурбадахи зэргын гурбан шан, тус бүри — 500 түхэриг.

2. **Поэмэ, шүдэгүүд:**
 Нөгдөхөи зэргын шан — 500 түхэриг;
 Хөёрдохи зэргын хоёр шан, тус бүри — 400 түхэриг;
 Гурбадахи зэргын гурбан шан, тус бүри — 300 түхэриг.
 Гадаа урмашуулгын тус бүри 100 түхэригэй 10 шан тогтоондохой.

Конкурсдо оронон эрхим зохёолнууд Уран зохёолшодой Холбооний, ВЛКСМ-ий ЦК-гай, ДОСААФ-ай ЦК-гай хөблэлнүүдтэ тунхаглагдаха юм.